

Riksdagens protokoll

2008/09:79

Fredagen den 27 februari

Kl. 09.00 – 11.55

Protokoll
2008/09:79

1 § Särskild debatt om kommunernas ekonomi

*Särskild debatt om
kommunernas ekonomi*

Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Effekterna av den globala finansiella krisen, som slagit till med full kraft över hela världen, har nu också nått in i den svenska välfärdens och den svenska ekonomins kärna. Alla delar av vårt samhälle har drabbats på ett eller annat sätt, direkt eller indirekt. När varsel verkställs inom tillverkningsindustrin, byggsektorn, parti- och detaljhandeln och andra delar av ekonomin innebär det att de kommunala skatteintäkterna minskar i förhållande till vad vi tidigare hade förväntat oss. När skatteintäkterna minskar i ett land som har höga skatter får det stora konsekvenser, och det märks särskilt mycket. Vi upplevde det i början av 90-talet, och vi upplever det nu.

År 2007 hade svenska staten de högsta överskotten någonsin i kronor räknat – 74 miljarder kronor. Förra året sjönk de till 38 miljarder kronor. I år räknar vi hittills med att det blir ett underskott på 47 miljarder kronor. Detta, fru talman, innebär att statens löpande finanser försämras med 121 miljarder kronor. Det är en dramatisk förändring av de ekonomiska förutsättningarna.

Den svenska statens finanser är fortfarande starka och stabila. Statskulden är internationellt sett låg. Det är så. Det hänger samman med att den nuvarande regeringen minskat det statliga ägandet. Vi har sålt Vin & Sprit, OMX, Vasakronan och 8 procent av Telia Sonera. Det har gett det svenska folkhushållet 121 miljarder kronor, pengar som kommer väl till användning för att kunna hantera den allvarliga kris som vi nu befinner oss i.

Dagens ämne är kommunal ekonomi. Denna särskilda debatt har begärts av Vänsterpartiet, och det är mycket riktigt Vänsterpartiet som också vinner tävlingen mellan regeringen och de andra partierna när det gäller att ge de högsta statsbidragen till kommunerna. Men Vänsterpartiet har även, fru talman, de allra största skattehöjningarna, och om de genomfördes skulle jobb och företagande slås i spillror.

Vad anser då regeringen? Mitt parti, Kristdemokraterna, och de övriga allianspartierna vill slå vakt om den välfärd som hårt arbetande medarbetare i kommuner och landsting ger våra gamla föräldrar samt våra barn och ungdomar i en bra förskola och skola. Det är självklart så. Det handlar om välfärdens kärna, och vi kommer att värna välfärden. Det är ju den som finns närmast oss alla ute i kommuner och landsting.

I budgetpropositionen för 2009 tillkom resurser för 2009, 2010 och 2011 på 34 miljarder kronor till kommunsektorn. Vi ser nu att dessa pengar ändå inte skyddar kommunerna från att behöva varsla och säga upp medarbetare. Det är djupt beklagligt. Regeringen följer utvecklingen inom den kommunala sektorn mycket noggrant, och vi har också hög beredskap att skjuta till mer resurser till kommunsektorn, men först efter en noggrann budgetprocess.

Det var en gynnsam utveckling på arbetsmarknaden 2006, 2007 och 2008, vilket skapade goda förutsättningar för kommunsektorn genom stigande skatteintäkter. Skatteintäkterna ökade med 25 miljarder 2007 och med 27 miljarder 2008. Det är väldigt stora resurser jämfört med det som kan diskuteras beträffande ytterligare tillskott från staten. Det är nämligen det som avgör hur det går med den kommunala ekonomin. I år väntas skatteintäkterna, fram till 2010, öka med 12 miljarder kronor.

Fru talman! Regeringen är klar över att det behövs mer pengar till kommunsektorn under denna djupa globala kris. Vi vet också att just resurser till kommunsektorn både stärker välfärdens kärna och är en effektiv sysselsättningsåtgärd. Vi har alltså hög beredskap att skjuta till mer resurser. Samtidigt måste vi vara kloka hushållare och väga av alla de behov som under den här krisen riktas mot de offentliga finanserna, våra gemensamma resurser, så att de räcker under hela krisens förlopp. Vi vet ju inte vart krisen tar vägen.

Jag har noterat att oppositionen har gott om pengar. I budgetarbetet övertrumpfades regeringens budget, som antagligen var den mest offensiva i hela Europeiska unionen, genom att varje parti tömde sitt ymnighetshorn över Moder Svea. När det var klart upptäckte man emellertid att det skulle till mer pengar till kommunsektorn. Det klarade man raskt genom den beredning som det innebär att skriva ihop en debattartikel till DN Debatt. Där kom 10 helt ofinansierade miljarder.

Alliansregeringen kommer inom knappt två månader, den 15 april, att lämna besked om hur mycket resurser som kan komma till kommunsektorn. Det görs genom en noggrann prövning inför vårpropositionen. Det, fru talman, är ett ansvarsfullt sätt att bedriva politik.

Anf. 2 THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! När vi lämnade över regeringsmakten 2006 hade de officiella finanserna ett överskott på 70 miljarder kronor. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet hade tillsammans med svenska folket arbetat upp detta. Sedan dess har Mats Odell och den högerledda regeringen sänkt skatterna med 80 miljarder kronor, och nu är vi snart uppe i offentliga underskott på 80 miljarder kronor. Det är orsaken till att Mats Odell nu har så svårt att ge det viktiga beskedet till kommunerna om mer resurser. En djupt oansvarig ekonomisk politik med ofinansierade skattesänkningar fortsätter trots att människor sägs upp i skolan, vården, barnomsorgen och äldreomsorgen. Man måste ta ansvar i sådana här svåra tider.

I går hörde jag en intervju med Sandra från Eskilstuna. Hon har precis gått ut omvårdnadsprogrammet på gymnasiet och drömmer om att få jobba med välfärdsjobben, med omvårdnad, i sjukvård eller äldreomsorg. Men Sandra får inget jobb för kommunen har inte råd att anställa unga.

Tvärtom säger de upp unga. Sandra hänvisas till att söka socialbidrag för att klara sin försörjning. I Eskilstuna ökar socialbidragen bland unga mycket kraftigt.

Här har vi välfärdskrisen och jobbkrisen i ett nötskal. Kommunerna har inte råd att anställa unga för Mats Odell har sänkt skatten för framför allt dem med mycket höga inkomster och mycket stora förmögenheter. Arbetsmarknadspolitiken fungerar inte. Unga får inget framtidshopp utan hänvisas till socialbidrag, och socialbidragen undergräver kommunernas möjlighet att klara äldreomsorgen, skolan och sjukvården. Så kan krisen i välfärden samt jobbkrisen och jobbmisslyckandet beskrivas. Unga människor som vi vill ska satsa på välfärdsjobben gör det men välkomnas inte utan kastas nu ut från välfärdsjobben.

Sverige befinner sig i djup ekonomisk recession tillsammans med stora delar av övriga världen. Jobbkrisen förvärras varje dag. Den berör inte bara dem som drabbas av arbetslöshet. Jobbkrisen drabbar oss alla. Den drabbar välfärden i och med att arbete är den viktigaste faktorn bakom resurserna till välfärden. Det är därför jobbfrågan är så viktig.

Vi från den rödgröna oppositionen är helt överens om att det krävs investeringar i jobben nu för att minska arbetslösheten och för att klara välfärden. Nu krävs det att bördorna fördelas rättvist, inte den politik som regeringen har fört under två år: riktade skattebonusar till dem som har det riktigt bra ställt på lånade pengar. Nu krävs det mer resurser till välfärden, inte ofinansierade skattesänkningar.

Sätt stopp för att låna pengar till att sänka skatten för dem som har högst inkomster! Ge resurser till välfärden, äldreomsorgen, skolan och sjukvården, som är så viktiga! Det behövs minst 5 miljarder redan i år för att sätta stopp för de uppsägningar som nu väller in. Vi har också sagt att det behövs minst 5 miljarder nästa år. Med de prognoser som nu kommer kan det krävas mer för att klara kvaliteten i välfärden. Det krävs mer resurser, men det krävs också framtidshopp för den viktiga välfärdssektorn.

Vi från den rödgröna oppositionen bjuder in arbetsgivare och fackliga organisationer till ett gemensamt arbete om hur vi samtidigt stärker utvecklingsmöjligheterna i de viktiga välfärdsjobben för barnskötarna och undersköterskorna, för sjuksköterskor och socionomer, för lärare och andra viktiga yrkesgrupper. Man ska känna att det är ett framtidsjobb att jobba i välfärden. Vi ställer alla upp på att detta ska utvecklas, så att vi kan attrahera den unga generationen och klara det stora generationsskifte vi har framför oss.

Sveriges Kommuner och Landsting gjorde för ett par månader sedan bedömningen att 20 000 jobb i välfärden hotas. Sedan dess har prognoserna försämrats med ytterligare 11 miljarder. Det kan vara 30 000 jobb som hotas. Kommunalarbetsförbundet har rapporterat att det redan sker personalnedskärningar på två av tre arbetsplatser. Vikarierna får gå, timanställda kallas inte in och visstidsanställda får inte förlängt.

Utanför kammaren protesterar nu flera starka fackliga organisationer och ber politiken att vakna för vad som är på väg att ske i välfärden. Vårt första gemensamma initiativ från den rödgröna oppositionen handlade om detta. Det behövs resurser till välfärden för att stoppa uppsägningarna, stoppa kvalitetsrasen och starta utvecklingsarbetet för de här viktiga jobben.

Men regeringen väljer skattesänkningar. Mats Odell, som har en inkomst i en miljonsklassen, får på lånade pengar i år 13 000 kronor i skattesänkningar. Pensionärerna fick 68 kronor, Mats Odell får 13 000 kronor på lånade pengar. Samtidigt är beskedet till de fackliga organisationerna: Nej, vi kan inte ge några resurser i det här läget till välfärden, för det är många andra angelägna frågor som kommer före, till exempel ofinansierade skattesänkningar till dem som sannerligen inte behöver ytterligare skattesänkningar.

Jag vill ha ett klart besked i dag från Mats Odell. Sätt stopp för ofinansierade skattesänkningar! Sätt stopp för den ansvarslösa ekonomiska politiken, som satsar på dem som har det allra bäst! Ge ett besked till välfärden! Det behövs resurser, och det behövs utvecklingstro och framtidshopp i en sektor som betyder så mycket för oss alla. Välfärden är ett framtidsjobb!

(Applåder)

I detta anförande instämde Agneta Gille, Tommy Ternemar, Christina Zedell, Karin Åström och Krister Örnfjäder (alla s).

Anf. 3 ANNA LILLIEHÖÖK (m):

Fru talman! Jag vill till att börja med ge en kort kommentar till Thomas Östros anförande. Vi ska komma ihåg att alliansen har fört en politik som har betytt en betydligt bättre ekonomi för oss alla här i Sverige, inte minst för alla dem som arbetar i den viktiga kommunala tjänstesektorn. En sjuksköterska har fått 1 500 kronor mer i månaden, det vill säga en hel månadslön till per år. Det är någonting som jag tror är väldigt viktigt för att se till att man ska arbeta bättre och känna sig uppskattad i sitt arbete.

Lågkonjunkturen slår hårdast mot ekonomin utanför kommunerna. Regeringens åtgärder har därför inriktats på de delar som slår hårdast. Vi är i en bättre situation än de flesta andra länder. Regeringen har skapat en stor beredskap för att agera genom solida finanser. Vår regering har fått beröm världen över.

I debatten har det från vänsterblocket kommit fram en rad förslag. Jag skulle vilja diskutera dem i perspektivet av den stora delen av den kommunala verksamheten, det vill säga all den verksamhet som pågår, inte bara det där lilla som man kan lägga till.

Till exempel har det kommit fram ett förslag att staten ska ta ansvar för att jämna ut den kommunala ekonomin mellan högkonjunktur och lågkonjunktur genom att dra in pengar i högkonjunktur och ge bidrag i lågkonjunktur. Tillsammans med alla andra utjämningsmekanismer vore detta emellertid att förvandla kommunerna till kasperdockor i statens händer. Det kommunala självstyret skulle bli helt överkört. Det visar att man inte litar på att våra kommuner kan och har förmåga att ta sitt ansvar och uppfylla sin uppgift.

Vi får som ekonomiministern sade inte glömma att kommunerna har haft mycket goda år och har kunnat bygga upp sin ekonomi. Det kommer också nya uppgifter från kommuner. Det kommer nya anställda. Det utvecklas hela tiden ny kompetens.

Kriskrav ställs från många håll, från oppositionen och från intresseorganisationer. De utgår alltid från att kommunerna ser precis likadana ut. Men så är det inte. De är mycket olika. Det finns många välskötta kommuner med mycket god ekonomi. Det finns problemkommuner med mycket allvarliga strukturella obalanser. I många av de kommunerna är det helt andra åtgärder som krävs än till exempel en ökning av statsbidragen.

I högkonjunktur såväl som lågkonjunktur drar kommunerna sitt strå till stacken inom den offentliga ekonomin genom arbetet med att förbättra sina verksamheter och prioritera de viktiga verksamheterna. Att införa en automatisk uppräknings av statsbidragen enligt pris- och lönekostnadsindex, som Vänsterpartiet föreslår, skulle knappast stärka det arbetet.

Kommunernas verksamheter är som sagt olika. På många håll finns stor möjlighet att utveckla verksamheten och använda alla de jämförelser som nu kommit i gång för att förbättra vård, skola och omsorg. Alliansens politik för att öka valfriheten och visa på alternativ i vård och skola visar vägar för utveckling och kvalitet. Det betyder också för alla som arbetar i kommuner och landsting att de kan välja arbetsgivare, att de har flera typer av arbetsplatser att välja på. Det betyder, tror jag, mycket för arbetsvillkoren. Vi ser till exempel att sjukfrånvaron sjunker drastiskt. Det visar också enkätundersökningen.

Jag tror att underlagen som cirkulerar i debatten behöver synas. Till exempel visade den enkät som SKL skickade ut tyvärr att det fanns ett mycket stort antal anställda som angavs vara i riskzonen för att varslas från Sveriges kommuner. Jag vet emellertid att 4 000 av dessa avser Stockholms stad. Den siffran avser varken varsel eller uppsägningar, utan arbetsplatser som knoppas av från den kommunala verksamheten. Siffran avser alltså inte neddragningar av anställningarna, utan byte av arbetsgivare.

Kommunernas ekonomi kommer att bli sämre när skatteintäkterna sjunker när lågkonjunkturen slår till. Det kommer att slå också mot kommunerna.

Det är väldigt klokt av regeringen att säga att man noga följer utvecklingen i den kommunala ekonomin, har beredskap och återkommer under våren med en samlad bedömning, inklusive det stöd som kommunala verksamheter behöver.

Anf. 4 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Kommuner och landsting har det svårt i den globala finanskrisens spår. Personalnedskärningar och varsel på det här området är knappast den väg som vi löser problemet på. Det är inom kommuner och landsting som välfärdens grundpelare finns. Jag vill därför vara tydlig med att det är viktigt att vi på alla nivåer i det politiska systemet ställer upp i en kris och hjälper till för att värna vår välfärd.

Fru talman! Signalen från kommunerna är tydlig: Vi behöver mer pengar.

Även samhället i övrigt har problem. Här gäller det att göra en avvägning och se vad som bäst gagnar helheten. Sysselsättningen i samhället är A och O för att kommunerna ska kunna bedriva sin verksamhet.

Därför är arbetslinjen viktig, och den har alliansregeringen också prioriterat under sitt arbete. Valfärdskedjan har fungerat bra under de två senaste åren. Valfärdskedjan är kopplingen mellan företagande, arbete och löner som i sin tur ger skatter, och därmed får stat, kommun och landsting pengar för att kunna bedriva sin verksamhet.

Det krävs alltså en helhetssyn för att på bästa sätt kunna lösa problemet för alla. Därför kommer det pengar till kommuner och landsting i samband med vårpropositionen. Det innebär att det beskedet kommer i god tid till kommuner och landsting den 15 april. Ska vi ha ett anständigt arbetssätt i de här frågorna är det detta besked som kan ges vid det här tillfället.

Jag är övertygad om att alla är medvetna om att det inte bara är kommuner och landsting som har problem och knackar på dörren hos regeringen. Kön är lång.

Jag har själv varit kommun- och landstingspolitiker under många år, och jag har förståelse för den oro som finns hos kommunerna. Jag känner med dem i deras vånda. Men vi måste ändå inse vissa realiteter. Aldrig förr har vi haft en global finanskris av det slag som vi ser i dag. Förmodligen har vi inte heller sett botten på krisen. Situationen är allvarlig. I en sådan situation gäller det dels att ha klara spelregler för hur ekonomin ska skötas, dels att vi är överens om verklighetsbilden.

Vi kunde höra Thomas Östros stå här och säga att för en månad sedan beräknade SKL att man skulle avskeda 20 000 i kommuner och landsting. Samtidigt kan man läsa SKL:s handlingar från förra torsdagen. Där redovisar man att det handlar om 8 928 från kommunerna och 3 274 från landstingen, det vill säga tillsammans 12 202 personer. Vi är alltså inte överens om verklighetsbilden i det sammanhanget.

Fru talman! Ansvar och befogenheter går hand i hand. Det innebär att ingen politiskt ansvarig kan rymma från sitt ansvar. Därför har vi det kommunala självstyret och finansieringsprincipen. Därför krävs det av politiker på varje nivå att de tar sitt ansvar för verksamheten i såväl hög- som lågkonjunktur.

Vi kan konstatera att ekonomin hos landets kommuner och landsting varierar kraftigt. Överskotten de senaste fyra åren har legat på nivån 10–15 miljarder om året, alltså 40–60 miljarder under den här tidsperioden. Under 2007 steg det kommunala skatteunderlaget med 5,7 procent, vilket är en mycket kraftig höjning. Regeringens bruttosatsningar för 2009 är 9,1 miljarder kronor, och för den kommande treårsperioden är de 33,6 miljarder kronor.

Fru talman! Jag vill i det sammanhanget göra en jämförelse mellan hur det enligt SKL:s beräkningar ser ut i den värsta bedömningen framöver och hur det såg ut under den socialdemokratiska regeringen. Av SKL:s beräkningar förra veckan kan vi konstatera att vi i det värsta perspektivet hamnar i samma situation och på samma nivå när det gäller skatteunderlaget som utfallet var under den socialdemokratiska regeringen under den förra mandatperioden. Då var det högkonjunktur. Nu är det lågkonjunktur. Då, i en högkonjunktur med samma låga utfall av skatteunderlaget för kommuner och landsting som nu beräknas i det värsta perspektivet, räknade inte regeringen upp statsbidraget. Jag tycker att det här förhållandet är väl värt att notera, allra helst som många socialdemo-

kratiskt styrda kommuner hävdar att regeringen ska häva frysningen av statsbidraget.

Fru talman! Olikheten mellan landets kommuner och landsting är stor. Det finns de som har bra ekonomi, och det finns de som är i kris. Här är det viktigt att betona att effektiviseringar måste fortsätta och nytänkande måste till i kommunerna. Det är inte rimligt och framtidsinriktat att ständigt begära att någon annan ska betala notan när ekonomin blir dålig. Ansvar för den kommunala politiken vilar faktiskt på kommunpolitikerna. Trots det är det viktigt att ta kommunpolitikernas oro på allvar. Jag är övertygad om att vi kommer att lösa frågan på ett bra sätt för kommuner och landsting, men det frångår som sagt inte kommunpolitikerna deras ansvar.

Fru talman! Vid sidan av den här krisen finns det andra frågor som också måste lösas. Det är frågor som den demografiska utvecklingen, generationsskiftet inom kommuner och landsting och den allt snabbare kostnadsutvecklingen för läkemedel. Detta visar att problem finns och alltid kommer att finnas. Jag är helt övertygad om att vi i kommuner, stat och landsting kommer att lösa dem tillsammans.

Anf. 5 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag ska börja med att rikta mig till nationalekonomen Thomas Östros och ställa en fråga. Var finns de gratispengar som Thomas Östros delar ut till kommunerna? Det är den enda fråga jag har till nationalekonomen Thomas Östros.

Fru talman! Jag vill tacka för att vi i dag får debattera kommunernas ekonomi. För oss liberaler, och för alla andra också, handlar det om viktiga ting som rör alla människors vardag och trygghet. Det handlar verkligen om vår välfärd i vid mening. Det handlar om dagis, förskola, grundskola, gymnasium, handikappomsorg, äldreomsorg, individ- och familjeomsorg och inte minst hälso- och sjukvård. Vi är alla beroende av att denna välfärd fungerar. Den som råkar ut för något ska veta att det finns resurser som gör att man kan känna trygghet. Den enskildes trygghet vilar absolut på den kollektiva finansieringen, fru talman.

Låt oss tänka oss att någon bryter en arm eller ett ben. Sådant kan ju inträffa. Vart vänder sig denna patient? Om han går till doktor Oppositionen blir behandlingen snabb. Doktorn ordinerar huvudvärkspulver. Vissa doktorer nöjer sig dock med att bara sticka till patienten lite mer pengar. Vänder sig patienten till doktor Alliansen blir det en helt annan behandling. Doktorn säger att detta måste vi göra någonting åt. Det måste gipsas så att patienten blir frisk igen. Vi måste till och med se till att samma sak inte händer igen.

Vi skulle kunna omsätta detta på Sverige. Nu ljuder kraven från många av kravmaskinerna. Jag säger inte att Thomas Östros är den enda kravmaskinen. Det finns många kravmaskiner i dagens Sverige, även arbetsgivare som vill ha mer pengar, och det tycks som om alla dessa pengar är gratis. Nu vill man ha pengar till kommunsektorn. Jag säger verkligen inte att det inte kommer att behövas mer pengar till kommunsektorn. Skatteintäkterna håller nu på att sjunka på många håll, och det är inte lätt att göra någonting åt det.

Men vi måste se till hur vi skapar välfärden. Det tycker jag är det fundamentala problem som man hör Thomas Östros gå förbi här. Vari-

Prot. 2008/09:79
27 februari

*Särskild debatt om
kommunernas ekonomi*

från kommer kommunernas och landstingens intäkter? Jo, till 70 procent kommer de från arbete som vi utför via kommunalskatt och landstingsskatt. Det är arbete som beskattas. Ungefär 17–20 procent kommer från statsbidrag, och det är dem som vi mest hanterar här. Lite drygt 10 procent kommer från avgifter av olika slag.

Men statens intäkter kommer också i huvudsak från arbete. Det är därför man måste gå tillbaka och se de bakomliggande orsakerna till att kommunernas ekonomi nu sviktar. Det är sjunkande skatteintäkter i första hand. Baksidan på detta är också högre sociala kostnader.

Vi har dessutom en tredje faktor som man inte vill tala så mycket om, men det är klart att 2007 års kommunala avtal nu slår igenom med full kraft. Det har också sin betydelse.

Det är sysselsättningens nivå som avgör hur vi klarar att finansiera välfärden. Det är på det sättet man måste se hur vi som liberaler och andra – jag inkluderar verkligen andra i detta – ska klara att finansiera välfärden. Om vi inte kan upprätthålla sysselsättningen i den privata företagsamheten, den konkurrensutsatta företagsamheten, kommer vi inte heller att få tillräckliga resurser till sjuksköterskor, lärare, dagispersonal och så vidare. Det beror på att man inte bara kan säga att man ska ta pengar någonstans ifrån, för de pengarna är inte gratis.

Min fråga till Thomas Östros är återigen: De pengar som du nu har delat ut och vill ha här, varifrån kommer de? Finns det några gratispengar någonstans? I så fall är jag villig att ställa dem till kommunsektorns förfogande. Men är de inte gratis måste vi väga dem mot andra saker, och vi får se till att vi hanterar de pengar som så småningom säkert måste komma till kommunsektorn på grund av de sjunkande skatteintäkterna på ett korrekt sätt. Det är god hushållning med skattebetalarnas medel. Tänk på Gustaf Möller som sade: Varje förlösad krona är en stöld från folket!

Anf. 6 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! I dag på morgonen har hundratusentals föräldrar åkt med alla sina käraste ögonstenar, sina barn, till förskola, skola och fritidshem. Samtidigt låter många av oss hemtjänsten göra vardagen bättre för våra allra käraste åldrande föräldrar. Det visar vilken betydelse kommunernas och landstingens verksamheter har för oss i vår vardag för vår trygghet, för vår frihet och för samhällsekonomin i stort.

För oss kvinnor som fortfarande har huvudansvaret för hem och barn är det extra viktigt, men också för att det är vi kvinnor som i huvudsak är anställda i verksamheterna. När det blir nedskärningar, varsel och uppsägningar är det vår arbetsmiljö som drabbas. Det såg vi tydligt på 90-talet, och det är många som än i dag betalar priset för de besparingar som då gjordes.

Fru talman! De kommunala välfärdstjänsterna har stort stöd hos det svenska folket. Nio av tio föredrar bättre kvalitet i välfärden, för vård, skola och omsorg, före sänkt skatt. Åtta av tio säger: Höj skatten om det behövs! Det visar en stor undersökning som Sveriges Kommuner och Landsting har låtit göra.

Vi begärde den här debatten redan före jul eftersom det redan då var mycket tydligt att stora neddragningar skulle ske. I över hälften av landstingen befarade man underskott liksom i ett sextiototal kommuner. Skatte-

prognoserna visade på 12 miljarder mindre i intäkter. Besparingskrav och varsel började komma på allt fler håll.

Nu står vi här drygt två månader senare, och nya prognoser har kommit. 15 000 färre anställda motsvarar prognosen för i år, och 33 000 nästa år. Till det, fru talman, ska man lägga frysningen av de generella statsbidragen som regeringen har beslutat om, en frysning som motsvarar 14 000 heltidsanställda. Dessutom får kommunerna ökade kostnader för försäkringarna i a-kassan och sjukförsäkringen och står därmed sämre rustade för att möta lågkonjunkturen. Det måste anses vara ett nödläge i välfärden.

En ansvarsfull och klok regering hade i det här läget sagt till de lokalt förtroendevalda: Gör inga drastiska nedskärningar! Vi löser det här tillsammans! Vi har inte råd med försäkringar i skolan, vården eller omsorgen. Vi har inte heller råd med att ni ska tvingas till neddragningar som späder på arbetslösheten. Det både förvärrar och fördjupar lågkonjunkturen.

Men i stället har vi en regering som prioriterar inkomstkattesänkningar i 80-miljardersklassen, främst för oss som redan har det väldigt gott ställt. Och sedan säger man till kommunerna: Ni måste prioritera!

Vilka är det de ska prioritera, statsrådet? Är det de gamla, de sjuka eller barnen? Är det de anställda kvinnornas hälsa som återigen ska sättas på spel? På vilket sätt blir Sverige ett bättre land av det?

Fru talman! Låt mig ta några exempel på det som händer. Inte för att jag tror att regeringen ändrar sin ideologiska bana för det, men jag gör ett försök.

I Örnsköldsvik riskerar en fjärdedel av de anställda på sjukhuset att förlora sina jobb. På Karolinska är det 900. På Malmö sjukhus är det 1 000, i Kalmar 150 och på Akademiska 300. Kalix lånar till löner. Sorsele vädjar till regeringen om hjälp. Arvika, Olofström, Oxelösund och Avesta, alla kommuner med stora varsel, såg sina budgeterade överskott försvinna över en natt. Botkyrka trodde sig behöva spara 20 miljoner – nu kanske det blir 50. Ljusdal behöver spara 7 procent av sin budget och Hudiksvall 138 miljoner – man letar besparingar på tidningsprenumerationsnivå.

183 kommuner och 16 landsting beräknar att man kommer ha mindre personal 2010. Två av tre kommuner tvingas spara. 70 procent av landets kommuner har ökade kostnader för socialbidrag på grund av försäkringar i sjukförsäkring och a-kassa. Var tredje arbetslös är utan a-kassa liksom varannan arbetslös ungdom under 25 år.

SKTF tar i sin rapport upp att var fjärde personalchef redan har lagt varsel eller kommer att göra det och uppmanar regeringen: Vakna! Det är dags att vakna! Därav den väckarklocka som finns på papperet jag har här, men också uppe på läktaren i dag.

Men regeringen gör inget utan verkar driva en arbetslöshetslinje. Inga väckarklockor eller visselpipor verkar få den att vakna upp eller ändra sin ideologiska bana. Trots att alla de ekonomiska argumenten talar för att göra motsatsen väljer man en ideologisk väg av nedskärningar. Regeringen menar att det är ansvarsfullt att satsa på sänkta skatter men säger när det kommer till att rädda de basala välfärdstjänsterna att det är slöseri med skattepengar. Man får inte göra så!

Om den här lyssnande regeringen inget har hört om läget i välfärden vore det ett under. Visst har den både sett och hört, men den politiska viljan att agera finns inte. Bankpaketet kom så det svischade om det. Att man inte lyckats genomföra dem är en annan historia. Fordonspaketet drev opinionen fram. Men kommuner och landsting, de basala välfärdstjänsterna vars omfång och kvalitet är helt avgörande för välfärden, för oss kvinnor i vår vardag och för de kvinnodominerade arbetsplatserna, dem kan regeringen hålla undan och lite nonchalant vifta bort.

Regeringen vägrar ta samhällsansvar. Den kan sänka skatterna med 80 miljarder men låter sjuka, barn och gamla leva med besparingar i sin vardag. Och när kommunpolitiker av alla färger vädjar om stöd blir svaret: Prioritera!

Vad ska de prioritera, Odell? De gamla, de sjuka eller barnen? Vilka visioner har en sådan regering?

(Applåder)

I detta anförande instämde Lena Olsson och Kent Persson (båda v).

Anf. 7 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! När jag lyssnar på denna debatt får jag en upplevelse av att lyssna på två olika världar. Vi i den rödgröna oppositionen har tagit till oss verkligheten ute i kommuner och landsting och i vårt avlånga land.

Vi har lyssnat på att det är fara å färde. Vi har lyssnat på kommun- och landstingspolitiker och fackföreningarna som allt ljudligare berättar om varsel, hot och nedskärningar som är på gång.

Allianspolitikerna verkar leva i en annan värld eller någonstans uppe i det blå och talar om helt andra saker. Jag förstår inte detta. Även i alliansen borde det finnas kompetens i kommunal- och landstingspolitiska frågor.

Regeringen har fortfarande inte presenterat några nya pengar till kommuner och landsting trots att Sveriges Kommuner och Landsting och även många ekonomer pekat på att det är absolut nödvändigt att komma med detta för inte ytterligare späda på konjunkturförsämringarna.

Det spelar ingen roll att varken Fredrik Reinfeldt eller Anders Borg är de som bär ansvaret för finanskrisen. Regeringen har ansvaret för att minska skadeverkningarna från krisen och vidta de åtgärder som är nödvändiga för att få ordning på finansmarknaderna och minska nedgången, och det har man misslyckats med.

Man har misslyckats med att tydligt visa att vi måste gå vidare här. Miljöpartiet är tillsammans med den övriga oppositionen berett att ta ett stort ansvar. Vi har kommit med konstruktiva förslag. Vi har accepterat och förhållit oss till extremt korta motionstider. Vi har slutit upp bakom akuta insatser som regeringen föreslagit.

Vi har inte gjort några populistiska utspel, som det låter ibland, och vi har inte bidragit till att minska regeringens handlingsutrymme. Vi har tagit vårt ansvar men regeringen har brustit i sitt. Läget är mycket allvarligt ute i kommuner och landsting. Det är det regeringen måste förstå.

Jag vill börja med att instämma i både Thomas Östros och Ulla Anderssons tidigare kritik av regeringen. Jag vill också lyfta fram en fråga som ligger mig speciellt varmt om hjärtat, nämligen skolan och utbild-

ningen och hur skolan påverkas av att regeringen är senfärdig och inte kommer med besked till kommunerna.

Från Miljöpartiets sida har vi föreslagit ökade bidrag redan i år och även nästa år med 5 miljarder vardera. Det vi måste förstå gemensamt här i kammaren och det som regeringen måste förstå är att det är allvarligt.

Vi vill också från den rödgröna sidan bidra till utvecklingen. Det är väldigt viktigt att vi gemensamt tar initiativ till att utveckla den offentliga sektorn och inte står still. När det finns prognoser om att 20 000 jobb är i fara måste man agera.

Jag frågar mig också som skolpolitisk talesperson för Miljöpartiet: Hur många lärare kommer att drabbas? Under 90-talets nedskärningar och kris såg vi alla hur den offentliga sektorn drabbades av nedskärningar. Ska vi åter se detta för att vi har en senfärdig regering?

Vi behöver lärare och utbildning. Vi behöver komma vidare och utveckla verkligheten i stället för att låta krisen skjuta den i sank. Kommuner har många gånger inget val. De måste reagera på den ekonomiska verkligheten. Vi kan konstatera att regeringen inte skjuter till de medel som behövs.

Jag möter ofta utbildningsminister Jan Björklund här i kammaren. Han brukar ge sken av att skolan är ett område som regeringen ska satsa på. Kunskaperna måste öka. Hur ska det gå när lärarna måste sluta och det inte finns pengar i kommunerna?

Förra året fick regeringen omfattande kritik för att man för sent kom med besked om kommunbidraget. Det kom först i höstbudgeten. Nu talar man om att komma med besked i vårbudgeten men inte för innevarande år.

År 2009 kommer att vara ett förlorat år. Varslen kommer att läggas och måste läggas av ekonomiskt ansvariga politiker ute i kommuner och landsting. Sedan ska det komma pengar år 2010, och det är för sent. Det är nu vi behöver det.

Regeringen verkar sakna den tajmning som behövs för att klara en verklighet. Det gick fort på andra områden. Men när det gäller den offentliga sektorn eller kommuner och landsting verkar regeringen inte klara av krishanteringen.

Vi ska också komma ihåg att regeringen kraftigt har försämrat trygghetssystemen. Det gör att många människor nu står utanför. Det kommer att kosta dyrt. Socialtjänstkostnaderna börjar redan öka i de kommuner som är utsatta, bland annat min hemkommun Södertälje.

Vi har mitt inne i en mandatperiod en regering som inte klarar av detta. Vi blir besvikna över vad som händer här. Min fråga till statsrådet Odell är: När kommer de pengar för år 2009 som kommuner och landsting verkligen behöver? Hur mycket kommer det att vara år 2010?
(Applåder)

Anf. 8 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Thomas Östros var väldigt generös här. Han hade gott om pengar. Jag vill ändå säga att man kanske ska titta på den här generositeten i backspegeln.

Det lät som att det var ett paradiset i kommunsektorn under den tid som Socialdemokraterna styrde. I valrörelsen år 2002 lovade Socialdemokra-

terna 10 000 nya äldreboendeplatser. Jag har för mig att det var så. Thomas Östros får korrigera mig om jag har fel.

Fru talman! Sanningen var att mellan år 2000 och år 2006 försvann det 18 000 särskilda äldreboenden under er regeringsperiod. Det är lätt att ha en hög retorik i opposition, det är svårare att hantera problemen i regeringsställning.

Thomas Östros låter som att han var emot de skattesänkningar som regeringen har gjort. Sanningen är, fru talman, Thomas Östros får korrigera mig om jag har fel, att Socialdemokraterna har accepterat ungefär 45 miljarder i inkomstskattesänkningar. Vi har satt det till 15 miljarder. Stämmer det, Thomas Östros?

Sandra i Eskilstuna ska nog vara lite skeptisk till Thomas Östros fagra löften. Socialdemokraterna finansierar sina generösa gåvor på ett ganska speciellt sätt och bland annat genom att riva upp den halvering av arbetsgivaravgiften för ungdomar som regeringen har genomfört.

Det innebär att kommunsektorn går miste om ungefär 2,9 miljarder i ökade resurser. Det handlar framför allt om att Sandra och andra ungdomar hamnar i ett betydligt sämre läge. De ska ut och ha en dubbelt så hög arbetsgivaravgift som de har i dag, Thomas Östros. Vad innebär det för dagens ungdomar när de söker jobb?

En annan kommunal skatteintäkt som Thomas Östros vill avskaffa är den kommunala fastighetsavgiften. Den utgör nu en långsiktigt växande skattebas för kommunsektorn. Vi diskuterar nu fler reformer som ytterligare skulle kunna stärka kommunernas skatteintäkter inom sektorn, det vill säga att man har en egen skattebas och tar in en kommunal fastighetsavgift.

Det ska Socialdemokraterna ta bort. Man säger visserligen att man kompenserar det för kommunerna första året. Men om man kompenserar ökningen av intäkterna från avgifterna framåt är mer oklart. Vi har i varje fall inte hittat någon sådan kompensation i ert budgetalternativ. Ofta handlar detta om landsbygdskommuner. Sammanlagt handlar det om 6,1 miljarder kronor som kommunsektorn skulle förlora med Socialdemokraternas politik.

Jag kanske inte ska ägna så mycket tid åt Vänsterpartiet. Nu har det fått ett ökat inflytande och kommer att få det. Jag tycker ändå att det är intressant. Jag reser runt i landet och träffar företag, fackliga organisationer och kommuner för att se hur det ser ut i krisen och vad som behöver göras ytterligare.

Den stora frågan är att få fram kapital till företagen så att de slipper avskeda sina anställda. Vad gör då Vänsterpartiet? De vill införa en straffskatt på kapital. De ska återföra förmögenhetsskatten. De vill inte sänka bolagsskatten. I den ökande globala konkurrens som vi nu ser ska ni hugga hälsenorna av svenska företag genom att höja skatten för dem. Det är inte seriöst, Ulla Andersson.

Ni säger nej till sänkta arbetsgivaravgifter både för äldre och för ungdomar. Ni höjer bensinskatten, på tal om glesbygd. De små kommunerna i glesbygd är de som drabbas verkligen hårt för närvarande och som vi måste ha ett särskilt öga på. Där höjer ni bensinskatten med ytterligare 2 miljarder. Ni vill lägga en skatt på inrikesflyget med 1 ½ miljard. Hur drabbar det de företag som fortfarande finns ute i glesbygd och som är helt beroende av goda kommunikationer?

Anf. 9 THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Det var sannerligen ett påvert inlägg från regeringen! Fyra minuter ägnades åt oppositionen, men det var inte ett enda budskap från regeringen om vad man ämnar göra för att sätta stopp för det kvalitetsras som nu pågår i välfärden och de uppsägningar av undersköterskor, lärare och barnskötare – väldigt viktiga yrkesgrupper i vårt land – som rullar ut för fullt.

Fyra minuter ägnades åt oppositionen! Det kanske vi ska vara tack-samma för, men de fackliga organisationer som har samlats här, som representerar hundratusentals anställda ute i välfärden, har rätt att få veta vad Sveriges regering vill göra åt att man nu sparar, skär och säger upp i de viktiga kommunala verksamheterna – sjukvården, skolan, äldreomsorgen och barnomsorgen. Jag tycker att det är påvert.

Ni fick ärva ett överskott, som svenska folket tillsammans med Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet arbetat ihop.

Men pengarna brände i fickan på Borg och Odell. Det sattes i gång den största skattesänkningsoffensiv vi sett – gigantiska skattesänkningar riktade till dem som har mycket höga inkomster framför allt. Den tiondel som har det allra bäst i Sverige och har högst inkomster fick mer i kronor och ören än 60 procent av den svenska befolkningen. En sådan fördelningspolitik!

Pengarna brände i fickan. Överskotten försvann. Nu har vi underskott som ser ut att bli lika stora som de skattesänkningar som Odell och Borg har genomfört. Det är en djupt ansvarslös politik.

Nu står vi i läget där dessutom kniptången drabbar de kommunala verksamheterna. Jag berättade om Sandra från Eskilstuna. Regeringens misslyckade jobbpolitik för ungdomar gör att hon inte får jobb utan tvingas leva på socialbidrag.

Socialbidragen ökar nu i två av tre kommuner. 500 000 människor har tvingats lämna a-kassan efter att Borg och Odell kraftigt har höjt a-kasseavgifterna så att människor inte har råd att vara med. Socialbidragen ökar kraftigt.

Samtidigt tvingar ni kommunerna att finansiera statliga vägar och järnvägar i kniptången. Det tränger också ut äldreomsorgen, sjukvården och barnomsorgen. Det är ansvarslöst.

Att få ärva starka offentliga finanser, att känna hur pengarna bränner i fickan och att satsa på stora skattesänkningar – och när krisen kommer är ni inte förberedda. Då finns inte pengarna där för att sätta stopp för att uppsägningarna nu också rullar in i den gemensamma välfärden.

Jag tycker att det som nu sker är djupt olyckligt. Jag förstår inte att Mats Odell inte har sett alla dessa rapporter om vad som är på väg att hända.

Akademiska sjukhuset i Uppsala säger upp mycket personal. Karolinska sjukhuset i Stockholm säger upp mycket personal. Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg säger upp personal. Landstingen i Sörmland och Västernorrland tvingas säga upp personal.

Och här säger Odell att det är ganska bra, och Centerpartiet säger att det bara handlar om att prioritera. Ja, det är exakt det de tvingas göra. De säger upp personal.

*Särskild debatt om
kommunernas ekonomi*

Det beror på att regeringen till och med i år, trots att det är underskott i offentliga finanser, är beredd att låna pengar på kapitalmarknaden för att ge skattesänkningar särskilt riktade till dem som tjänar bäst. Det är sannerligen ingen framtidspolitik.

Vi vill se till att kommunerna får de resurser de behöver för att kunna bevara kvaliteten och börja ett utvecklingsarbete. Vi behöver unga människor in i välfärden. Vi står inför ett jättestort generationsskifte. De här besparingarna kommer att få konsekvenser under många år framöver.
(Applåder)

Anf. 10 ANNA LILLIEHÖÖK (m):

Fru talman! Jag vill återgå till den utgångspunkt som jag tyckte att debatten hade, nämligen de kommunala verksamheterna.

Återigen tycks allting i hela verksamheten och kvaliteten alltid hänga på den sista procenten. Man glömmar lätt bort de 99 procenten. När det gäller inkomsterna är det ständigt en extra procent statsbidrag som blir avgörande. Bilden vi har är då att kommunerna helt beror av och lever på statsbidrag. Så är det inte.

De stora inkomsterna är inkomstskatt, och kommunernas ekonomi beror därför helt på hur många som arbetar utanför kommunsektorn. Därför är det alliansens jobbpolitik som på lång sikt är det absolut viktigaste för att säkra kommunernas välfärdstjänster. Det finns inget annat recept för en god långsiktig kommunal ekonomi.

Det är lätt att vara lättsinnig när man är i opposition. Om oppositionens förslag hade genomförts under de senaste tre åren hade kostnaderna legat över 100 miljarder högre, och vi hade haft många färre i arbete. Skuren av krisförslag skapar lätt en känsla av panik, och panik att göra något genast. Det är en frestelse att göra något oövertänt. Det är också en frestelse att locka med luftpengar, uppenbarligen.

Jag vill bara nämna herr Östros, som tydligen hade lite problem med räkningen. Det påstods i budgetdebatten att Socialdemokraterna avsatte 5 miljarder extra till kommunerna. Hur mycket blir det nu, två motioner senare och 5,5 miljarder senare? Det är fortfarande 5 miljarder. Fil.lic. Thomas Östros kanske kan reda ut detta för mig?

Jag tycker att det är lite allvarligt, fru talman. Jag menar att detta knappast visar på någon större respekt för kommunernas och landstingens ekonomi. Situationen förtjänar att hanteras i god ordning och förtroendet att upprätthållas.

Regeringen är klok när den ordentligt överväger sina beslut. Den svenska staten ska vara att lita på. Det är genom väl övertänkta förslag som också den långsiktiga ekonomin i kommuner och landsting kan säkras.

Anf. 11 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! De grundläggande förutsättningarna är olika i olika kommuner. Motsättningarna är dessutom alltför ofta stora mellan tillväxt- och landsbygdskommuner. Danderyd får exempelvis in drygt 60 000 kronor per invånare i skatteintäkter medan Årjäng får in ca 27 000 kronor per invånare, alltså knappt hälften så mycket. Det kan naturligtvis avfärdas med att det här är en fråga för skatteutjämningsystemet. Så är det givet-

vis, men skatteutjämningsystemet är en viktig del av den kommunala och landstingskommunala ekonomin.

Även här gäller det att ha ett nytänkande som ger bättre och mer rimliga lösningar på sikt, samtidigt som motsättningar mellan kommuner elimineras.

Inom Centerpartiet har vi en diskussion om att slopa grundavdraget för alla, givetvis med full kompensation för den enskilde. Resultatet skulle vara en klar och tydlig förstärkning av skattebasen för alla kommuner och landsting då beskattningen börjar från första kronan.

Jag vill med det här säga att det även i svåra tider gäller att vi som politiker analyserar och ser möjligheterna även i framtida finansieringsmodeller för kommunerna, för att på det viset skapa en stabilare bas.

Fru talman! Avgörande för kommunernas ekonomi är tveklöst sysselsättningen. Vi ser bland annat SKL:s bedömning av effekten om bromsen skulle slå till för pensionernas utveckling och hur hårt den drabbar kommunsektorn. Trots att det alltså är 0,2 procent får det ett mycket stort genomslag för kommunerna. Arbetslinjen är tveklöst det viktigaste för landets kommuner.

Om vi ser på bokslutet efter regeringen Perssons arbete under förra perioden är det ingen ljuv läsning. Jag tycker att man ska ha med det i bakhuvudet när man diskuterar det här. 140 personer om dagen förtidspensionerades. Ökningen av andelen arbetslösa kvinnor var 55 procent. Listan kan göras lång, och den är föga uppmuntrande för den tidigare regeringen.

I dag förefaller oppositionen ha alla goda lösningar. Det förvånar något. När förslaget från Socialdemokraternas budget för den kommunala sektorn kom i höstas kunde vi sammanfatta den i två värdeord, nämligen utarmning och toppstyrning. Det är knappast så kommuner och landsting vill se framtidens förhållande med staten.

Jag vill upprepa vad jag sade i mitt tidigare anförande: Vi har nu den värsta kris vi någonsin har upplevt. Trots det har vi en regering som har ekonomiska muskler att vidta åtgärder som dämpar krisen. Den kommer också att göra det för att stärka kommuner och landsting. Regeringens ansvarsfulla politik där man verkligen ser till att skattebetalarnas pengar används rätt inger dessutom förtroende.

När man då hör den verklighetsbild som oppositionen ger där man säger att vi lever i två olika världar undrar jag vilken värld som då är den rätta. Jag visar här, fru talman, den overheadbild som visades på SKL i förra veckan. Jag tror att även den synsvage på sista plats på läktaren kan se skillnaden mellan den socialdemokratiska regeringen de fyra sista åren och nu. Skillnaden är så markant, så frågan är om det ändock inte är den verklighetsbilden som är den rätta.

Trots detta måste regeringen vidta åtgärder för att stärka kommuner och landsting. Men jag noterar att oppositionen lever i en helt annan verklighet än den reella verkligheten.

Anf. 12 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag valde att ställa en enda fråga till Thomas Östros, nämligen: Var finns de gratispengar som han så flitigt delar ut? Jag förstår varför inte Thomas Östros svarar på den frågan. Det är jag fullständigt på det klara med. Det finns nämligen inget bra svar.

Ulla Andersson är däremot tydlig med svaret på frågan: Det finns inga gratispengar. Vi tar dem från era börsar – från er som sitter på läktaren. Alla de skattesänkningar som har genomförts på 80 miljarder, sägs det att det är, ska vi dra in. Vi ska sänka köpkraften för svenska folket med 80 miljarder kronor.

Jag skulle kunna ställa en fråga till, som jag har ställt vid något annat tillfälle. Hur många nya Saabbilar eller Volvobilar säljs om vi minskar köpkraften med 80 miljarder i det här landet för enskilda människor? Men det är inte den frågan det handlar om nu. Den får Thomas Östros kompisar svara på en annan gång. Jag vill ha svar på en annan fråga, nämligen: Var finns de gratispengar som Thomas Östros delar ut så flitigt överallt?

Mats Pertoft diskuterar en annan fråga. Den är verkligen intressant. Jag begär inte att alla ska läsa allt vad SKL skriver, men det finns en skrift som heter *Välfärdsmysteriet?* som kom ut i augusti förra året. Där beskrivs ganska bra i fasta priser vad som har gjorts. Det är många regeringar som har haft ansvar för det här, mellan 1980 och 2005. Det är en väldigt lång tidsperiod – 25 år. Där ser man vad som har gjorts i fasta priser på olika områden inom välfärden. Man ser att grundskolan bara har fått 8 procents ökning, medan många andra har fått mer. Sjukvården har till exempel fått 42 procent. Handikappomsorgen har fått mest med 232 procent.

Det finns goda skäl till att man behöver satsa just på grundskolan och på gymnasiet. Rapporten är väldigt bra på den punkten. Den ger ett bra svar, och jag rekommenderar Mats Pertoft att läsa den.

När det gäller Vänsterpartiet måste jag ändå säga något. Vänsterpartiets ledare Lars Ohly har till och med sagt att han kan tänka sig att man köper Saab för skattepengar och hjälper GM. Men, Ulla Andersson, om man skulle göra på det sättet och inte pressa GM ordentligt blir det inte en spänn kvar till någon välfärd över huvud taget. Det blir inte en enda krona kvar till detta. Ni kan inte använda pengar hur många gånger som helst; det går inte.

Inom den offentliga sektorn finns det otroligt många skickliga och hängivna medarbetare. Det tror jag att vi ska ha klart för oss. Vi är alla beroende av dem i någon del av livet. Vi som har lämnat skolan vet särskilt vilka det var som lärde oss läsa, räkna och så vidare. Och så småningom hamnar vi i en eller annan vårdform.

Men vi kan ändå inte ha en gräddfil, som oppositionspartierna här nu vill måla upp. Vi måste se till att också de välståndsbildande krafterna bakom det hela – företagsamheten – fungerar. Vi måste se till att sysselsättningen höjs i den sektorn. Det är det största problemet inte bara i Sverige utan i världen runt just nu. Vi har fått ett tvärstopp i den internationella ekonomin, och det slår dessvärre in i välfärden också.

Men, Thomas Östros, varifrån tar du de gratispengar du delar ut? Det vill jag gärna ha svar på.

Anf. 13 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Vänsterpartiet har prioriterat en uppräknig av de generella statsbidragen. Vi menar att det är basalt för välfärden. Vi har dessutom prioriterat att införa ett anställningsstöd för kommunsektorn. Vi

menar att det behövs fler barnskötare, undersköterskor, lärare, fritidspedagoger med flera.

Vi har prioriterat att kraftigt förstärka a-kassan och genom ökad efterfrågan i samhället skapa fler jobb inom såväl det offentliga som det privata. Det är våra prioriteringar. Det är vår vision om ett jämlikt och jämställt samhälle. Det kanske inte är den enda sanningen eller den rätta sanningen, men det är vad vi vill uttrycka och vad vi står för.

Till skillnad mot detta har vi en regering som sänker inkomstkatten med 80 miljarder, framför allt för sådana som mig och statsrådet Odell här i kammaren i dag. Det är tydligen en prioritering de gör. Statsrådet Odell har fortfarande inte svarat på min fråga. Vilka ska kommunerna prioritera? Är det de gamla? Är det de sjuka? Eller är det barnen? Svara på det, Odell, är du snäll!

Debatten om regeringens passivitet inför den akuta situationen i kommuner och landsting måste sättas i sitt ideologiska och politiska sammanhang. Vägran att ingripa beror inte på oförstånd – fast jag nästan börjar fundera över det här i dag – utan är en logisk konsekvens av den borgerliga politiska agendan. Stödet för gemensamt finansierad välfärd är så starkt hos det svenska folket, alltför starkt för att borgerliga partier ska kunna vinna sympatier på att öppet tala om nedskärningar och privatiseringar. Men högerns politiska agenda där alltmer av social trygghet, vård och omsorg, ska finansieras privat har inte förändrats – bara dess retorik. De nya Moderaterna är som de gamla. Men en sak skiljer dem åt. De vågar inte längre uttrycka sin ideologiska vision, nämligen att de vill skära ned välfärdstjänsterna. Det genomför de nu i stället genom passivitet inför krisen.

Trots att alla ekonomiska argument talar för att göra motsatsen väljer de en ideologisk väg av nedskärningar. De kommer med all sannolikhet att försöka täcka över den med symboliska småsatsningar inför valet. Men hade de velat ta itu med problemet på allvar, på riktigt, hade de redan reagerat och försökt stoppa neddragningar, varsel och uppsägningar.

Den här regeringen har redan genomfört historiska försämringar i arbetslöshets-, sjuk- och föräldraförsäkringar. Den har lagt stora besparingskrav på Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan och infört kraftigt försämrade och svårbegripliga ersättningar i sjukförsäkringen.

Det är naturligt att en sådan utveckling leder till att allt fler känner missnöje med och misstro mot de gemensamma trygghetssystemen. De som har möjlighet kommer rimligen att söka sig till kompletterande privata försäkringar för att kompensera för bristerna i de gemensamma systemen. Det uppmuntras av den här borgerliga regeringen.

Strategin är att skapa stöd för en gradvis avveckling av de solidariska skattefinansierade välfärdssystemen genom att sabotera dem. Vi menar att det är mot denna bakgrund som regeringens passivitet gentemot det som nu händer i kommuner och landsting ska ses. Den ekonomiska krisen används i syfte att genomföra ett hett eftertraktat systemskifte. Det blir alltmer uppenbart.

Kommun- och landstingspolitiker, oavsett politisk färg, tvingas nu göra det otacksamma jobbet att skära ned den redan hårt ansatta välfärdssektorn. Mats Odell, vilken vision har en regering som tvingar kommunpolitiker att prioritera mellan vården av gamla och sjuka och barnen och deras utbildning? Vilken vision har en sådan regering?

Prot. 2008/09:79
27 februari

*Särskild debatt om
kommunernas ekonomi*

(Applåder)

Anf. 14 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Flera allianspolitiker, däribland statsrådet Odell, frågar hela tiden: Varifrån kommer pengarna? I går utanför kammaren efter frågestunden uttalade finansministern att besked om pengarna ska komma i vårpropositionen. Det verkar som att det finns pengar. Det verkar som att ni vet vilka pengar som finns. Det verkar som att det finns klara resurser och att regeringen diskuterar detta.

Då undrar jag: Varför berättar ni inte detta för Sveriges Kommuner och Landsting, för de anställda i offentlig sektor och för människor ute i Sverige? Varför frågar ni hela tiden var pengarna kommer ifrån när ni själva vet att de finns?

Vi i den rödgröna oppositionen och Sveriges Kommuner och Landsting vill veta det nu, inte i april. Om ni har någon kompetens i det kommunalekonomiska arbetet med budget och så vidare vet ni att arbetet med nästa års budget pågår redan nu. Man lägger redan nu pusslet ute i Sverige för hur många människor man har råd att anställa och hur många man måste varsla.

När ni väntar till april med att ge besked är det ni som bär ansvaret för dessa människor. Därför behöver vi veta det nu, inte i morgon.

Gunnar Andrén håller med mig, till och med, om behoven i till exempel skolan. Han verkar hålla med mig i sak, men han verkar inte vara beredd att stå för det när det kommer till verkligheten. Det är ju där vi vill veta: Kommer den här regeringen att ta sitt ansvar när det gäller offentlig sektor?

Jag satt med i Kommunförbundets styrelse under förra mandatperioden, och jag minns speciellt ett tillfälle – jag tror att det var ungefär 2005 – då ekonomichefen höll en föredragning inför hela styrelsen och beskrev läget som att man inte hade något att klaga över, vilket var en unik situation som man inte hade upplevt i mannaminne. Så lät Kommunförbundet under förra mandatperioden. Jag säger inte att allting var bra då. Det fanns mycket kvar att göra. Men i dag låter det väldigt anorlunda från Sveriges Kommuner och Landsting, och där vet man faktiskt vad man talar om.

Man vet vad man talar om när man tvingas varsla och lägga förslag om att skära ned. Det man behöver är en enda sak: Man behöver ett tydligt besked från denna regering om akuta stödåtgärder i år, 2009, och man behöver veta i god tid vad som gäller 2010. Det är då vi kan värna den svenska välfärden. Det är då vi kan slippa avskeda. Det är detta som den här debatten handlar om, och det är dessa frågor som jag skulle vilja ha svar från alliansregeringen på.

Jag undrar: Har Mats Odell mandat att svara och gå ett steg längre än Anders Borg gjorde i går, då han bara allmänt sade att det ska komma pengar? Vi vill veta nu: När kommer de, hur mycket blir det, och hur kan vi förhindra en neddragning av välfärden?

(Applåder)

Anf. 15 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Fru talman! Den som lyssnar på den här debatten måste få intrycket att det är en himmelsvid skillnad mellan debattörerna. Sanningen är ju att

om en och en halv månad – om 47 dagar, närmare bestämt – kommer regeringen att presentera en samlad bedömning av hur mycket pengar som kan satsas på kommunsektorn, hur mycket som ska satsas på andra angelägna områden och göra en avvägning, för det är en väldigt allvarlig kris som vi är mitt inne i.

Jag vill tydliggöra vad regeringen har gjort. Vi har fört en aktiv politik, en jobbpolitik, som har ökat sysselsättningen så att skatteintäkterna för kommuner och landsting under 2007 ökade med 25 miljarder. Under 2008 ökade de med 27 miljarder. Vi har lagt fram en budget som började gälla den 1 januari. Där finns nya resurser till kommunsektorn, som de kommande åren ska få ytterligare 34 miljarder kronor. Det är kraftfulla förstärkningar som redan ligger i korten, men vi vet att det kommer att behövas mer.

Under den här debattens gång har det kommit ett meddelande från Statistiska centralbyrån. Där säger man att den globala krisen nu är så allvarlig att Sveriges bruttonationalprodukt under fjärde kvartalet förra året föll med nästan 5 procent – 4,9 procent. Det är första gången som bnp faller på årsbasis sedan mätningarna började. Det är en mycket allvarlig situation.

Jag tror att svenska folket uppskattar att det finns en regering som tar ansvar för att statsfinanserna ska räcka under hela krisen. Vi kommer inte att överge gamla och sjuka eller våra barn och ungdomar. Vi kommer att värna välfärdens kärna, men vi kommer att göra en samlad bedömning och presentera denna den 15 april.

(Applåder)

Anf. 16 THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Sveriges ekonomi är nu inne i en mycket allvarlig situation. Därför är jag så bekymrad över att regeringen inte ser vart det är på väg. De offentliga underskotten ökar nu i rask takt. Ändå sänker Mats Odell och Anders Borg skatten, nu med lånade pengar.

Samtidigt visar den här debatten att pengar behövs i den kommunala sektorn. Vi gjorde det valet när vi lade fram vår budget. Vi har inte råd att låna pengar till skattesänkningar särskilt riktade till dem som tjänar bäst. De pengarna måste användas för att säkra välfärden. Där går ju skillnaden mellan högern, som även när underskotten stiger fortsätter med det man så länge har drömt om, nämligen att sänka skatten ytterligare och att rikta dessa skattebonusar till dem som har det riktigt bra ställt. Det känner vi igen sedan gammalt.

Bo Lundgren ler när han ser att hans politik äntligen genomförs, nu av Mats Odell. Vi väljer att prioritera välfärden, för den är så central och viktig.

Jobben är ju avgörande. Jag kan inte förstå att en regering som gick till val på jobben nu fullständigt glömmer dem. Jobbpolitiken har ju havererat! Det försvinner 100 000 jobb i år. Nästa år bedömer de flesta att arbetslösheten blir 9 procent. Ungdomsarbetslösheten stiger snabbare i Sverige än genomsnittet i Europa. Regeringen har lagt jobben åt sidan.

Förklara för mig hur det skapas jobb av att en höginkomsttagare som Mats Odell får 13 000 kronor i skattesänkning för lånade pengar! Förklara för mig hur avskaffad förmögenhetsskatt är det enda besked du har kunnat ge till kommunsektorn i dag. På vilket sätt gynnar det dem? Det

har ökat underskotten. Det har tvingat regeringen att börja låna pengar. Och vi som lämnade efter oss ett överskott för att kunna utveckla välfärden, de viktiga framtidsjobben där vi måste locka den unga generationen att vilja jobba: vården, omsorgen och skolan! Det handlar om lärarna, vårdarbetarna och omsorgsarbetarna. Det är dem vi måste ge goda utvecklingsmöjligheter, så att vi höjer kvaliteten i välfärden.
(Applåder)

Anf. 17 ANNA LILLIEHÖÖK (m):

Fru talman! Vi ser en världskris där länder, företag, institutioner och människor berörs världen över från öst till väst och norr till söder.

Vi kan inte låta oss invaggas i någon bedräglig trygghet. Det är inte rimligt att just de svenska kommunerna skulle vara de enda ställena i hela världen som inte berörs av krisen. De berörs givetvis, och det behöver vidtas åtgärder.

Frågan är bara hur de ska se ut för att vara klokt utformade, för att gagna verksamheten i framtiden. Hur ska tillskotten för mycket välskötta kommuner med stora överskott se ut? Hur ska tillskotten för mindre välskötta kommuner se ut?

Det finns en rad mycket svåra frågor i det här, och jag är tacksam för att vår regering tänker sig riktigt noga för innan den fattar beslut.

Lågkonjunkturen är inget skäl att inte ta tag i strukturella problem. Det är ju det viktigaste. Det handlar om det enträgna dagliga förbättringsarbetet ute i kommunerna. Det är så de viktiga välfärdstjänsterna förbättras.

Jag vill avsluta med att säga att den politiska agendan i alliansregeringen har inneburit en fokusering på patienter, på elever, på kvalitet i vården, på att avskaffa värdköer, på att införa rehabilitering, på lugn i skolan och inte minst på kvalitet i äldre vården.

Det är med det siktet inställt som man ska överväga kloka och långsiktigt hållbara åtgärder också när det gäller statens hjälp till kommunerna.

Anf. 18 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Barnomsorg, äldreomsorg, hälso- och sjukvård – ja, listan kan göras lång över de områden som vi alla känner som det offentliga uppdragets kärnområden.

Om vi inte klarar att erbjuda en bra service på de här områdena, om vi inte kan finansiera verksamheten på ett bra sätt och om verksamheten inte utförs på ett kvalitativt och effektivt sätt kommer domen över oss som politiker att bli hård.

Fru talman! Vi har alltså ett uppdrag från medborgarna som politiker, oavsett om vi är kommun-, landstings- eller rikspolitiker. Och det uppdraget kräver väljarna att vi sköter på ett bra sätt.

Sedan när det gäller att finna vägar för att lösa frågorna på bästa möjliga sätt handlar det, som jag ser det, om fler i arbete och en ständig förnyelse av verksamheten. Det är ett par av de vägar vi måste gå.

Alliansregeringen har aktivt arbetat med att stärka arbetslinjen. Det är tveklöst den väg som också gagnar den kommunala ekonomin på bästa sätt.

Fru talman! Jag tror att vi alla är överens om behovet av tillskott till kommuner och landsting. De kommunala kamrerarna får sitt besked i samband med vårpropositionen. Min erfarenhet, som gammal kommun- och landstingspolitiker, är att det är i god tid för att klara en situation och att inte genomföra varsel och uppsägningar.

De får en rimlig framförhållning för att klara sitt välfärdsuppdrag. Och det här är en fråga om respekt för den situation som regeringen sitter i med den kö av intressenter som tveklöst står framför finansministerns dörr och kräver att få hjälp för att klara krisen.

Den yviga och spretiga politik som oppositionen har redovisat här i dag inger knappast den respekt och den framtidstro som landet i dag kräver.

Anf. 19 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Fru talman! Jag tycker att det var klokt av Thomas Östros att han även i sitt tredje inlägg avstod från att svara på frågan om det finns några gratispengar, även om han antydde att det ändå var fråga om skattehöjningar. Det var liksom det som var frågan. Det fanns en antydning om detta.

Men vid något annat tillfälle skulle jag vilja be Thomas Östros att ta av sig partikostymen och klä i sig nationalekonomrollen och komma med ett något mer nyanserat svar på den frågan. Finns det några gratispengar? Det är nämligen en intressant fråga att få svar på från Thomas Östros, i olika roller.

Fru talman! Den här regeringen och de fyra allianspartierna har trots allt gjort något för kommunerna – det kommer ju nästan bort. Vi har sänkt arbetsgivaravgifterna för 2009 med 3 miljarder och de sociala avgifterna för dem som är under 26 år med ungefär 3 miljarder. Den kommunala fastighetsavgiften tillför kommunerna 1,7 miljarder, och riktade statsbidrag är 1,3 miljarder. Det där blir ungefär 9–10 miljarder. Det är dock ganska små pengar jämfört med det som är det allra viktigaste, nämligen hur skattebasen utvecklar sig.

Jag noterar att nästan ingen har berört ordet skattebas. Det är vårt arbete. Det finns i stort sett inget annat som vi kan beskatta. Det är bara arbete som kommunerna kan beskatta.

Jag började med frågan om hur en patient som hade brutit benet skulle bete sig. Jag menar att man ska sätta in adekvata åtgärder. Jag vill uppmana alla tv-tittare och er på läktaren att fundera över om det är klokt att bara sätta in åtgärder som huvudvärkspulver. Mitt svar är nej.

Anf. 20 ULLA ANDERSSON (v):

Fru talman! Sveriges Kommuner och Landsting har skrivit vädjande brev till regeringen: ”Genom mer pengar till kommunsektorn kan regeringen – förutom att bidra till att säkerställa kvaliteten – också bidra till att stabilisera den svenska arbetsmarknaden. Att ytterligare spä på arbetslösheten genom att låta kommuner och landsting minska sin personal är inte rimligt. Dessutom är kostnaden för varje jobb som skapas låg jämfört med andra tänkbara stimulansåtgärder.”

Men den här regeringen har i stället valt att öka den ekonomiska ojämlikheten. Den har inte varit så hög sedan mätningarna började här i Sverige.

Dessutom har inkomstskillnaden mellan kvinnor och män ökat med 1 000 kronor per månad på två år, och vi har drygt 140 000 fler fattiga i Sverige.

Samtidigt har man fryst de generella statsbidragen till kommuner och landsting och försäkrat de generella trygghetssystemen, a-kassan och sjukförsäkringen. I stället har man valt att prioritera att sänka skatterna för de mest välbeställda, för sådana som Mats Odell och mig.

Vi, Socialdemokraterna och Miljöpartiet, har sagt att det behövs minst 10 miljarder till de här två åren. För oss är valet enkelt. Vi prioriterar tryggheten och friheten genom att satsa på vård, skola och omsorg, genom att anställa fler och värna kvinnors hälsa.

Det är en politik för ökad jämlikhet och jämställdhet. Mot den ska ställas en regering som tvingar kommun- och landstingspolitiker att prioritera mellan sjuka, gamla och barn.

Vilken vision har en sådan regering? Vilken framtid väntar när man prioriterar stora skattesänkningar framför fler anställda i hemtjänsten, fler lärare i skolan, fler undersköterskor, sjuksköterskor och lärare i sjukvården. Vilken framtid väntar med en sådan regering?

(Applåder)

Anf. 21 MATS PERTOFT (mp):

Fru talman! Vi kan väl konstatera, när vi har lyssnat på den här debatten, att regeringens politik är väldigt defensiv. Vi har inte fått ett enda besked i dag.

I går gav Anders Borg oss åtminstone ett besked att någonting skulle komma i vårpropositionen.

Det klingar falskt när statsministern bland annat talar om superbudget och att det finns pengar som kan underlätta krisens bördor – falsk matematik.

Varslen duggar tätt, och för regeringen verkar politiken ha kvar sina soliga dagar.

Det är en världsfrånvärd politik som inte verkar kunna ta till sig verkligheten, och den skrämmer. Den skrämmer i alla fall mig.

Jag minns faktiskt 90-talets kris som alliansen verkar ha glömt bort. Jag vill inte ha det en gång till. Jag vill inte ha dessa försämringar i välfärden och offentlig sektor. Det måste vi förhindra.

Då räcker det inte att tala om 2010 som det kommer att vara i vårpropositionen. Då räcker det inte med det. Det måste finnas akuta åtgärder i dag. Det måste finnas akuta åtgärder för 2009, för att de lagda varslen, de hotade jobben i kommuner och landsting ska kunna räddas, för att det ska finnas kvar lärare, sjuksköterskor, barnomsorgspersonal och allt möjligt.

Det är ni som bär ansvaret. Det som skrämmer mig när jag lyssnar på den här debatten är att regeringen inte svarar någonting. Det är ni som bär ansvaret. Ta det då!

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

2 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Andre vice talmannen meddelade att *Lena Hallengren* (s) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 2 mars, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Dan Nilsson* (s).

Prot. 2008/09:79
27 februari

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2008/09:338

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:338 Vårdresurser för överviktiga barn
av *Jan Lindholm* (mp)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 17 mars 2009.

Skälet till dröjsmålet är redan inbokade engagemang.

Stockholm den 16 februari 2009

Socialdepartementet

Göran Hägglund (kd)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2008/09:344

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:344 Varslen i Stockholm och EU-medel
av *Mikael Damberg* (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 3 april 2009.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresa.

Stockholm den 23 februari 2009

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Karin Renman

Expeditions- och rättschef

*Svar på
interpellationer*

4 § Svar på interpellationerna 2008/09:288 och 318 om näringslivskris i Norrlands inland

Anf. 22 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Låt mig först få beklaga den dubbelbokning som är och som innebär att jag helst ska vara på EU-nämnden samtidigt som jag är här och svarar på interpellationer. Jag vill bara göra det klart att jag gör vadhelst riksdagen säger åt mig, men jag kan inte vara på två ställen samtidigt. Det är min begränsning.

Därför är jag här och svarar på interpellationer och medverkar inte i EU-nämnden just nu. Det är jag den första att beklaga, men jag vill för-

klara att det inte är jag som fattar besluten om det. Det måste riksdagen själv fatta beslut om.

Fru talman! Roland Bäckman har frågat mig vilka åtgärder jag kommer att vidta för att öka förutsättningarna för träindustrin i Norrland och för alla människor som livnär sig inom området.

Vidare har Lars U Granberg frågat mig om vilka åtgärder jag avser att vidta för att jobben på Lövholtens och Malå sågverk tryggas och vilka åtgärder jag avser att vidta för att sågverkens framtid i Norrland över huvud taget tryggas. Frågorna ställs mot bakgrund av produktionsanpassningar inom Setra.

Frågornas likartade karaktär har gjort att de här besvaras gemensamt.

Låt mig inleda med att säga att jag delar Roland Bäckmans och Lars U Granbergs uppfattning att träindustrin är en mycket viktig näring för Norrland. Regeringen är medveten om svårigheterna och känner ett stort ansvar i nuvarande situation. Vi arbetar därför mycket målmedvetet med att genomföra förbättringar av Sveriges företagsklimat och för att säkerställa arbetstillfällena i hela Sverige.

Vad gäller Setra specifikt vill jag understryka att det bara till 50 procent ägs av Sveaskog. Staten äger i sin tur 100 procent av Sveaskog.

När det gäller omfattningen av Setras framtida verksamhet har jag förstått att bolaget, precis som många övriga bolag i landet, behöver anpassa produktionen till den rådande konjunkturen. Som en följd av detta tog Setras styrelse den 3 februari beslutet att avveckla sågverken i Lövholtens och Färila.

Det är bara att beklaga att avvecklingar måste ske, men i fråga om operativa beslut, som exempelvis omfattning av produktionskapacitet, vilar det helt på styrelse och ledning i respektive bolag att fatta dessa.

När det gäller Lars U Granbergs fråga om vilka åtgärder jag avser att vidta för att trygga sågverkens framtid i Norrland är min fasta övertygelse att detta kan uppnås genom en aktiv skogspolitik med ökad produktion och förädling och förbättrade förutsättningar för företagande.

Vad specifikt avser insatser för träindustrin vill jag särskilt lyfta fram kommittén Nationella träbyggnadsstrategin som verkat sedan år 2004. Syftet med denna har varit att bidra till ökad konkurrens inom byggandet, ökad sysselsättning och regional utveckling samt att tillvarata träbyggandets miljöfördelar.

Intresset för träbyggnad har ökat under åren, och nya samarbets- och upphandlingsformer har utvecklats. Ny kunskap har dessutom tagits fram kring trä som byggnadsmaterial, och denna har kommit till användning på lärosätena och i en ny byggtutbildning i Dalarna. Kommittén har slutrapporterat uppdraget den 1 december 2008, och avsikten är att de erfarenheter som gjorts ska tillvaratas via Delegationen för hållbara städer som regeringen nyligen tillsatt.

Regeringen har även vidtagit en rad andra konkreta åtgärder för att underlätta en gynnsam utveckling inom de skogsbaserade näringarna. Regeringen har lagt fram en proposition om skogspolitiken som bland annat syftar till att öka råvarutillgången. Vidare har regeringen tillfört resurser för att förbättra möjligheten att få tillgång till välutbildad arbetskraft. I propositionen *Ett lyft för forskning och innovation* görs en kraftfull satsning på forskning och innovation som innebär att det statliga

stödet från och med år 2009 successivt ökar för att år 2012 nå en permanent förstärkning om totalt 5 miljarder kronor.

Regeringen har genomfört en rad olika åtgärder för att underlätta för företagande i alla branscher. Det anser vi vara det bästa sättet att få fler att vilja starta företag men också att öka möjligheterna till tillväxt i hela Sverige.

Anf. 23 LARS U GRANBERG (s):

Fru talman! Låt mig först säga att det väl inte är några problem för Maud Olofsson vid dubbelbokning att ställa in interpellationssvar och skjuta dem på framtiden. Det har hänt förut. Den interpellation som jag har ställt har jag ställt förut och fick den flyttad ett antal gånger. Så den möjligheten har ju ministern i stället för att påpeka det på något sätt mot oss som är interpellanter.

Jag tackar för svaret. Det hör till saken att man ska göra det. Men svaret känns något gammalt. Jag skulle vilja likna det vid en vägs skylt, om man kör in i en by där det står ”Årets by 2006” och vi nu lever i 2009.

Också ett ovanförskap känns i svaret. Beslut är redan fattat om nedläggning av två enheter i ett läge där varslen är väldigt starka och hårda. Det här är människor av kött och blod, Maud Olofsson, som nu hamnar i arbetslöshet mest troligt. Sju av tio varsel faller ut i arbetslöshet. Det är de siffror vi har fått senast.

Låt mig lyfta fram några människor från Lövhölmens såg. En 53-årig man har jobbat på sågen i hela sitt liv. Han är värd ett mer mänskligt svar än att regeringen jobbar för ett bättre företagsklimat.

Ta paret där bägge jobbar på Lövhölmens såg. Bägge två är nu varslade och kommer att gå ut i arbetslöshet. De har köpt hus nyss. De har bildat familj och fått barn nyss. De vill gärna höra något annat än att Maud Olofsson ska säkerställa arbetstillfällena i hela Sverige.

Nej, Maud, att säga att regeringen inte har ett ansvar även när det handlar om det operativa i Setra är fel. Maud Olofsson som näringsminister har ansvar för att utveckla näringen som sådan.

Hon har också ett ansvar för den största ägarens innehav av skattebetalarnas egendom, skogen, skogsråvaran och prissättningen på den. Setra väljer nu att lägga ned verksamhet och ta bort kapacitet. Det är det som händer.

Jag skulle vilja att man från regeringens sida är lika tuff mot Setra som man är mot Saab och Volvo när det handlar om att hitta nya ägare. Nej, när det gäller Setra styckar man verksamheten, och så är det den brända jordens politik. Så fungerar det statliga ägandet under Maud Olofsson: ett krav mot den privata näringen, inget ansvarstagande över huvud taget för det statliga ägandet.

Vad händer nu, Maud, med kapaciteten? Du säger i svaret att ni ska jobba för ökad tillväxt av råvara. Men till vilken nytta? Vi avvecklar sågverkskapacitet kraftigt i vårt land just nu. Sveaskog börjar nu exportera mer och mer skog direkt till andra länder. Är det det vi ska öka råvaran för, för att vi bara ska leverera timmer till andra länder? Eller ska vi ha någon vidareförädling kvar i Sverige, i vårt land?

Vidareförädling kan man göra på olika sätt. Setra har inskrivet att man ska öka vidareförädlingen i sin verksamhet. Det kan man göra på

olika sätt. Man kan se till att investera, att ägaren går in, att Maud ger direktiv till Sveaskog att ta en större plats i Setra.

Jag tror att det kommer att behövas en sådan insats från Maud Olofssons sida inom kort och då också ett direktiv om ökad vidareförädling.

Anf. 24 ANDRE VICE TALMANNEN:

Jag kan informera Lars U Granberg och Roland Bäckman om att det har blivit en förändring i tiderna för EU-nämnden. Det handlar alltså inte alltid om dubbelbokningar.

Jag vill också påminna om att det står i riksdagsordningen att man vid debatterna i kammaren talar genom talmannen. Interpellationen är alltså med näringsminister Maud Olofsson just nu.

Anf. 25 ROLAND BÄCKMAN (s):

Fru talman! Jag vet inte om jag förstod det sista riktigt. Jag beklagar djupt om jag har bidragit till att störa näringsministern i arbetet. För mig är Norrland också viktigt. Det vill jag säga inledningsvis. Interpellationen blev ju också flyttad en vecka framåt, för min del.

Jag vill i alla fall tacka näringsministern för svaret även om jag inte på något vis känner mig nöjd med detta.

Förutsättningarna för att bedriva träföretagande i Norrlands inland har drastiskt försämrats de senaste åren. Jobben försvinner, Maud Olofsson. Dagligen kan man läsa om en bransch i kris, där varslen haglar över människor som är verksamma inom träindustrins och träförädlingsens område. En för Norrland så viktig näring som skogsindustrin håller på att försvinna. Arbetslösheten ökar lavinartat, och förutsättningar för familjer, vuxna och barn att bo kvar, leva och verka håller på att försvinna helt i denna region.

Setra är det senaste i raden av företag som lägger ned sin verksamhet i Norrlands inland. Setra har beslutat att verksamheten vid Färila sågverk ska upphöra redan den 30 juni 2009. För en liten bygd som Färila med ett par tusen invånare är det naturligtvis en katastrof att sågen stängs och att 70 anställda tvingas sluta sina arbeten. Den snabba avvecklingen innebär dessutom att det blir mycket svårt att hitta ny sysselsättning till berörda i en kommun som Ljusdal.

Jag tror att näringsminister Maud Olofsson har mycket att vinna på att göra ett besök i Norrlands inland. Många efterfrågar detta, fru talman. Senast i morse på tv-nyheterna var det anställda som frågade efter ett besök från regeringen eller Maud Olofsson.

Samtidigt som beslutet att lägga ned Färilasågen presenterades varslades ytterligare personer i träförädlingsföretaget Kährs som tillverkar golv. För en kommun som Ljusdal med en extra känslig arbetsmarknad, där många är beroende av skogen och de arbetstillfällen den genererar, innebär de senaste dagarnas beslut en tragedi. Jag tror att både Färilasågen, Kährs och kommunalråden i Ljusdal under nu rådande situation skulle uppskatta ett besök av näringsministern.

Jag skulle gärna vilja höra om näringsministern kommer att göra ett besök eller om hon tycker att det saknar betydelse.

Förutom att många människor blir arbetslösa inom träindustrin berörs samtidigt naturligtvis också andra branscher. Transportnäringen berörs direkt av försämrade förutsättningar för träindustrin. Även handeln kom-

mer ganska snart att drabbas, eftersom köpkraften minskar när människor får mindre pengar att röra sig med. Den kommunala verksamheten står inför stora besparingar på grund av minskade skatteintäkter. För Ljusdals kommun med långa avstånd och där en stor del av befolkningen består av äldre blir det naturligtvis minst sagt en utmaning.

Fru talman! Jag undrar om näringsministern och den borgerliga regeringen kommer med några som helst åtgärder för att rädda träindustrin i Färila, Gävleborg och Norrland. Kommer det några stimulanspaket? Blir det några fler utbildningsplatser för att möta alla uppsägningar som kommer?

Anf. 26 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Att säga att det var två saker i riksdagen som hände samtidigt var inte någon kritik mot interpellanterna. Jag tycker att detta är en fråga som måste lösas av riksdagens ledning och inte av interpellanterna eller mig. Jag kan bara inte vara på två ställen samtidigt. Det var verkligen inte tänkt som någon kritik mot er.

Låt mig därefter säga att den här och många andra debatter visar hur komplicerat det är med statligt ägande. I grunden tycker ju Socialdemokraterna att vi ska ha andra avkastningskrav på statliga bolag än på privata bolag. Då vill jag bara meddela att resultatet av det tankesättet blir att skattebetalarna som äger dessa bolag inte har rätt att få samma avkastning på sina pengar som privata aktieägare har när de går in.

Jag tycker inte att det är rätt, för ska det vara någon mening med att ha statliga bolag måste vi ställa avkastningskrav på dem. Vi kan inte tillåta att dessa företag drivs år ut och år in och inte ger den avkastningen. För att vara alldeles ärlig hade även ni avkastningskrav på de statliga bolagen när ni satt i regeringsställning.

Organisationen ser ut så att det är styrelsen som bär ansvar. Det är Setras styrelse som fattar besluten, och ytterst är det också Sveaskog – som äger Setra – som tar ansvar för detta, med ordförande Göran Persson i spetsen. Jag har fullt förtroende för att de klarar av att fatta beslut på ett bra sätt.

Jag tycker att vår roll som statlig ägare är att försöka hitta bra lösningar på den här typen av frågor i kontakt med lokalbefolkningen, kommuner och andra, och jag vet också att man försöker ha en bra dialog.

Det är klart att varsel och uppsägningar drabbar människor. Jag vet att Norrland har det bekymmersamt; jag bor ju där själv, så jag vet rätt väl vad som händer och sker i Norrland. Men vi begär ändå inte att privata företag ska fortsätta att bedriva sin verksamhet år ut och år in om de inte kan leverera en vinst. Det går nämligen inte att driva företag så, inte heller med statliga bolag. Därför måste man ta itu med de problem Setra har.

Vi försöker att möta dessa varsel, men först ska jag säga att det är en finanskris som är global och som en del beskriver som den värsta på hundra år. Det är klart att Sverige blir drabbat av detta, men tack vare regeringens politik har vi faktiskt klarat oss mycket bättre än många andra länder. Vi har mer inkomster, vi kan investera för framtiden i infrastruktur, i utbildning, i forskning, i klimat- och energiinvesteringar.

Flera av dessa saker har till följd att näringslivsklimatet blir bättre också i Norrland. Till exempel sänkta arbetsgivaravgifter är en alldeles utmärkt present till alla företagare som vill anställa.

Det som också är viktigt att säga är att det är klart att vi måste förädla mer. Det är en gammal diskussion. I hela skogsnäringen, från produktion av skog till förädlingsdelen, är det viktigt att öka produktionen med gödning, med bättre plantmaterial och allt sådant. Där är Sveaskog otroligt aktiva. Vi måste få ett effektivare uttag av skogen. Där är Sveaskog också med för att ta fram effektivare maskiner och annat. Men vi måste också se till att vi får mer förädlade produkter, och detta hänger på att företagare av kött och blod vill göra detta och att vi stimulerar genom den skogspolitik vi nu genomför. Det är en bra fråga.

Det som skulle vara intressant att veta är vad Socialdemokraterna vill. Sedelpressen är ju i gång i varje fråga som jag är här och besvarar. Det finns oändligt med resurser, och ni behöver inte se till att plus och minus går ihop. Men det måste vi i regeringen göra, för att ta ansvar för statsfinanserna skapar trygghet och säkerhet för framtiden. Ni är i opposition och sätter bara i gång sedelpressen.

Anf. 27 LARS U GRANBERG (s):

Fru talman! Jag ber om ursäkt. Jag hade för mig att jag inledde med ”fru talman”. Självfallet ska jag rikta mig till talmannen.

Jag ska svara på frågorna direkt, Maud. Vi socialdemokrater ska ta större ansvar för personalen än vad den nuvarande regeringen gör. Vi ska också se till att ett statligt ägande i Setra blir starkare.

Jag har en fråga om avkastningskrav. Jag förstår mig inte riktigt på det. Jag tog inte upp de frågorna. Ska jag tolka detta som något slags svar på den politik som förs inom Setra? Man är inte öppen för att släppa verksamhet vidare.

Jag kan förstå det svar som Maud levererade, nämligen att Setra vill göra sin verksamhet lämpad för den produktion som behövs. Om det vore sanningen finns inget som säger att man inte kan släppa in andra ägare.

Sedan var det frågan om vidareförädling. Jag hann inte med den frågan förra gången. Vidareförädling kan ske på olika sätt. Setra har inskrivet att man ska öka vidareförädlingen. Så var det också uttalat när de tog över sågverksrörelsen från Assi Domän. Det går att öka produktionen där vidareförädling inte sker. Då ökar den procentuella vidareförädlingen inom Setragruppen. Då har man nått ett mål – någonstans. Men den totala vidareförädlingen i sågverksrörelsen i Sverige ökar inte med den typen av verksamhet.

Jag sade till Maud att jag tycker att det är dags att regeringen börjar intressera sig för Setra och framför allt Sveaskogs roll inom Setra. Under den här resan har jag ställt en del frågor till folk som finns inom Setras verksamheter. Jag har lagt ihop ett litet pussel över det beslut som vi nu diskuterar. Det framgår tydligt att ett beslut skulle fattas på ett styrelsemöte men sköts framåt. Varför? Jag kan tänka mig att Sveaskog inte var speciellt intresserat av att fatta beslutet. De andra två ägarna var kanske inte med på att lägga ned Lövholtens såg i det läget. Sveaskog ville inte. I det läget stod det mellan två sågverk, Malå och Lövholtmen.

Under resans gång kom ett bondeoffer in – kan vi kort och gott likna det vid – Färilasågen, för att komma fram till det slutgiltiga beslutet.

Problemet jag vill belysa är att Sveaskog, en stark ägare, också har inskrivet i statuterna att de inte får använda sitt 50-procentiga ägarskap fullt ut. Det ska vara en enig styrelse i svåra beslut. Det kan vara vettigt att ha det så, men frågan är hur produktivt det blir långsiktigt.

Jag krävde av Maud Olofsson ett direktiv om ägartillskott, att likställa med den bilindustri som är inne i en konjunktursvacka och behöver resurser och pengar. Det blir svårt när ägarna har olika muskler. Vissa ägare har till och med en svår ekonomisk situation just nu. Det är därför jag vill att Maud Olofsson ska engagera sig i Setra och jobba för att stärka Sveaskogs roll inom Setra. Det är då vi kan se en utveckling av vidareförädling med mera inom Setragruppen. Det är en stor och viktig aktör inom sågverksindustrin i Sverige.

Anf. 28 ROLAND BÄCKMAN (s):

Fru talman! Jag fick inga svar på mina frågor. Tänker näringsministern göra ett besök i Ljusdals kommun på Färilasågen, Kährs Golvtillverkning och hos kommunalråden? Blir det några stimulanspaket? Blir det fler utbildningsplatser som kan möta behoven utifrån nuvarande arbetslöshet?

Det är bra att ministern kommer från Norrland. Det känns som att det förpliktar.

Hemma i Ljusdals kommun där Färilasågen är belägen står alla upp för att ett lönsamt sågverk med kompetent personal ska finnas kvar. Socialdemokrater och centerpartister kämpar sida vid sida för sågens överlevnad. Jag tror till och med att det moderata oppositionsrådet sagt att han håller med. Tillsammans ställer man alltså krav på näringsministern och regeringen om att något måste göras från statens sida för att rädda sågen och för att rädda Norrlands inland.

Fru talman! Jag funderar givetvis på vad näringsministern har att säga till alla lokala politiker i Ljusdals kommun som kämpar för sågverkens, företagens och kommunens överlevnad i det läge vi befinner oss i nu. Givetvis funderar jag också på vad näringsministern har för budskap till kommunalråden i Ljusdal, varav ett är med i Centerpartiet.

Fru talman! Skogs- och Träfackets förbundsordförande berättade häromdagen för Ljusdals-Posten att förbundet uppvakttat regeringen gång på gång om situationen inom träindustrin. Hittills har man inte ens blivit bemött med ett skriftligt svar – detta trots att man har arbetsgivarparten med sig i sina krav på åtgärder.

Fru talman! Jag funderar givetvis på vad regeringens ointresse för att träffa Skogs- och Träfacket beror på. Jag funderar också på varför Maud Olofsson inte träffar Träfacket.

Socialdemokraterna föreslår jobbstimulanser och kraftiga utbildningsinsatser, exempelvis genom investeringar i förnybar energi. Vi har också föreslagit 50 000 fler utbildningsplatser än regeringen. Socialdemokraterna vill också skjuta till medel för att kommuner och landsting ska klara den kris som vi har hamnat i. Regeringen har hittills inte gjort någonting.

Jag tycker att det är bra att ministern har lite visioner och tankar om vad som behöver göras i framtiden. Men jag är intresserad av vad nä-

ringsministern och regeringen tänker göra i dag, i morgon och i nästa vecka när det gäller träindustrinäringen. Det känns som att det är akut. Vad kan träindustrinäringen förvänta sig från regeringen?

Varför träffar inte regeringen Skogs- och Träfacket för ett samtal? De vill beskriva hur de ser på krisen. Det är förvånande.

Anf. 29 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Fru talman! Den här debatten visar hur det statliga ägandet blir komplicerat. Vi försöker hålla en affärsmässighet också när det gäller det statliga ägandet. Vi tycker inte att vi ska äga alla dessa bolag. Det är svårt att skilja på den politiska rollen och ägarrollen.

Om vi inte har avkastningskrav på bolagen innebär det i praktiken att vi ska ta skattemedel från andra verksamheter, lärare, sjuksköterskor, poliser, och lägga in i dessa bolag som inte levererar tillräcklig avkastning eller går med förlust. Det är intressant att veta vilka områden Socialdemokraterna är beredda att ta pengar från för att lägga in i bolaget, när ni inte tycker att styrelsen ska fatta nödvändiga beslut som gör att det går att leverera en tillräcklig avkastning. Vilken verksamhet är det fråga om? Är det lärarlöner, poliser, sjuksköterskor? Är det därifrån ni ska ta pengar? Ni säger samma sak när det gäller fordonsindustrin. Där finns det också obegränsat med pengar.

Men det finns inte obegränsat med pengar. Man måste prioritera. Det är en politikers viktigaste uppgift hur obekvämt den än är.

Organisationen av Setra och beslutförheten är en rest av er egen politik. Det var ni som kom överens om de villkoren – inte jag. Vi försöker få ordning på allt detta så att det går att ha en kraftfull styrning i bolagen.

Vi har också sett till att Sveaskog har en bra ledning. Vi har bytt ordförande. Göran Persson, tidigare statsminister, är numera ordförande i Sveaskog. Jag har fullt förtroende för att han både tar ansvar för ekonomin och sköter det här på ett bra sätt visavi orterna och människorna som jobbar i bolagen och så vidare. Det är hans ansvar. Jag tror att det vore bra om ni var intresserade av att ta en djupare diskussion med Sveaskogs styrelse, ordförande och vd. Det ger en bättre inblick i hur Sveaskog tänker.

Vi tänker inte ge ägartillskott till Sveaskog. De har heller inte begärt det. Vi tycker att vi vill prioritera det som är välfärdens kärna. Det är en viktig principiell skillnad att vi prioriterar den medan ni är beredda att ge pengar till att täcka underskott.

Kommer det ett stimulanspaket? Regeringen har levererat 40 miljarder i investeringar i en tid när nästan alla andra gör neddragningar. Då levererar vi ett stimulanspaket som innebär 40 miljarder i investeringar. Det är forskning och utbildning. Det är forskning och innovation. Det är utbildningsåtgärder för att möta människor som blir arbetslösa. Det är arbetsmarknadsåtgärder. Det är företagsåtgärder. Det är infrastruktur. Det är energi- och klimatinvesteringar. Det är en lång rad åtgärder, plus att vi stärker skattekraften för människor. Man får en inkomstförstärkning detta år tack vare att vi sänker skatterna, vilket naturligtvis ökar enskilda människors möjligheter att klara sig också i en svår tid.

Vi har också förbättrat lånemöjligheterna för företag som har det bekymmersamt och som inte har fått lån från banker och andra. Almi har fått ta ett ökat ansvar. Vi har tillfört 2 miljarder kronor extra till detta. Vi

har stärkt Svensk Exportkredit. Här finns träindustrin som naturligtvis behöver hjälp om man ska göra affärer utomlands.

Men i grunden handlar hela skogsnäringen om hur vi ska kunna använda våra resurser och förädla dem så att vi får ett bättre uttag. I det stycket tycker jag att det som händer på energiområdet är någonting bra för svensk skogsindustri eftersom det nu kommer lite nya produkter som det finns global efterfrågan på. Då ska vi också hålla oss framme. Här har Norrlands inland och landsbygden i stort en jättemöjlighet att vara med och skapa framtida jobb.

Anf. 30 LARS U GRANBERG (s):

Herr talman! Ni prioriterar sänkta skatter, Maud Olofsson, i en storleksordning som nu gör att ni får börja låna till det. Den särskilda debatten före denna interpellationsdebatt handlade om det. Det är någonting som vi socialdemokrater inte gör.

Jag delar Maud Olofssons syn på energin. Det borde då oroa näringsministern att Setra lägger ned ett sågverk som är väldigt hårt kopplat till Energitekniskt Centrum och utveckling av DME eller biodiesel från hartsoljeproduktion. Man är leverantör av råvara från sågverket till det pappersbruk där man kanske först i världen kommer att utveckla svartlutsförgasning. Det borde oroa näringsministern.

Jag blev lite förvånad över det som sades om att vi inte skulle lita på Göran Persson. Jag litar fullständigt på Göran Persson. Jag har suttit i riksdagen under hans tid som statsminister, och jag tycker att han var fullgod som statsminister, och jag tror att han är en jätteduktig ordförande i Sveaskog.

Det som debatten nu handlar om är ägarkapital till Setra. Sveaskog tycker jag klarar sig hyfsat bra under Göran Persson. Näringsministern kan göra det via regleringsbrev till Sveaskog och sedan se till att Sveaskog tar sig an en större del i Setra. Jag tror att det kommer att behövas. Maud Olofsson vet nog att det inom kort kommer att ske en omorganisation av ägandet i Setra. Jag tror att det är dags att näringsministern redan nu börjar förbereda sig på det. Det välkomnar vi. Jag välkomnar det ökade statliga insteget i Setra.

Anf. 31 ROLAND BÄCKMAN (s):

Herr talman! Det stimulanspaket som ministern talar om är inte tillräckligt. Det kan man fråga människorna hemma i Norrland om.

Massafabrikerna i Norrland varslar. Regeringen reagerar inte. Sågverken lägger ned verksamhet i Norrland. Regeringen reagerar inte. Träförädlingsindustrin i Norrland håller på att gå under. Regeringen reagerar inte. Transportnäringen, handeln, olika underleverantörer, småföretagare och kommuner uppe i Norrland skriker på hjälp. Men regeringen tror tydligen fortfarande att om den som är i störst behov av stöttning kläms åt ännu lite till löser det sig.

Herr talman! Norrland förblöder. Regeringen tittar åt ett annat håll. De som bor i Norrland har också barn och barnbarn som de hoppas får en trygg uppväxt. Vuxna måste då ha ett arbete att gå till, och det måste finnas tillräckligt med utbildningsplatser och speciella stimulanspaket i kristider.

Herr talman! Jag skulle vilja säga följande till näringsministern: Nu är det hög tid att infria löftet om alla jobb som ni lovade i valrörelsen 2006. Nu är det hög tid att gå från ord till handling.

Jag har fortfarande lite talartid kvar, och eftersom jag inte har fått svar på mina frågor upprepar jag dem.

Tänker näringsministern göra ett besök i Norrlands inland? Blir det några fler utbildningsplatser? Kommer näringsministern att träffa skogs- och träfacken för att höra deras syn på situationen? Och vad tänker näringsministern göra i dag, i morgon och i nästa vecka för att lösa detta?

Anf. 32 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c):

Herr talman! Under de senaste åren sedan vi tog över regeringsmakten har klyftorna mellan Norrland och övriga Sverige minskat. Det är tack vare att vi har satsat så mycket resurser för att skapa fler jobb. Sedan har vi fått den kanske värsta globala finanskrisen på 100 år. Den kommer att drabba Norrland och även andra delar av Sverige.

Vi för en generell politik som gör att vi kan få tillväxt också framöver. 40 miljarder kronor finns för de investeringar som vi gör. Om ni socialdemokrater tycker att 40 miljarder är lite då tycker jag inte att ni ska ha ansvar för pengar. Jag tycker att det är jättemycket pengar.

Då måste följande fråga ställas: Vad kan vi göra för att åstadkomma en positiv utveckling och ladda för högkonjunkturen? Här finns alla de saker som jag har räknat upp. Här finns utbildning, forskning och innovation, en stark energi- och klimatpolitik, infrastrukturåtgärder och sänkta arbetsgivaravgifter.

Vad är ert svar? Ni vill höja arbetsgivaravgifterna för till exempel unga människor. Ni vill straffa ut de unga människor som kanske är Norrlands framtid. Det är ert svar.

Det andra svaret som ni ger är att ni har hur mycket pengar som helst. Det är bara att sätta i gång sedelpressen. Det finns inte en debatt här i riksdagen där ni inte har mer pengar. Snälla ni, det är oansvarigt. Det går inte att bete sig på det sättet annat än i opposition.

Om ni fortsätter så här kommer ni att bevisa för svenska folket att ni inte är kapabla att leda Sverige.

Att ta ansvar för ekonomin, i synnerhet i svåra tider, är det viktigaste som vi kan göra. Det är också någonting som är viktigt för våra barn och barnbarn.

Sedan tror jag att vi när det gäller hela förädlingsdelen ska möta de människor som blir arbetslösa på ett bra sätt med utbildning, med arbetsmarknadsåtgärder men också med en omställning till någonting nytt som blir hållbart när högkonjunkturen kommer. Det är det som vi ska göra här och nu. Tack och lov har vi mer resurser än många andra att göra saker och ting. Dessa resurser ska vi också använda för att möta människors oro och utveckla alla delar av Sverige.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 33 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jacob Johnson har frågat vilka ytterligare åtgärder finansministern avser att vidta för att bankerna ska ta sitt samhällsansvar samt om finansministern är beredd att tillsätta en finanskommission.

Arbetsfördelningen i regeringen är sådan att det är jag som ska svara på interpellationen.

Den globala finanskrisen har påvisat ett antal brister när det gäller investerarnas riskbedömningar och de finansiella institutens interna styrning, kontroll och riskhantering. Även vissa ersättningssystem till ledningspersoner i finansiella institut har bidragit till för stort risktagande och överdriven utlåning.

Finanskrisen har också visat att det finns luckor och svagheter i befintliga regelverk och i den gränsöverskridande finansiella tillsynen. Ett exempel är de i huvudsak oreglerade kreditvärderingsinstitutens centrala roll och de brister som krisen avslöjat i deras riskbedömningar. Behovet av ökad transparens är starkt och det gäller generellt inom hela systemet.

Krisen har därtill tydligt visat på det finansiella systemets internationella och globala karaktär. Likviditets- och finansieringsproblem inom avgränsade områden riskerar att sprida sig snabbt. Bristen på transparens och otillräcklig information har medfört att även i grunden stabila regioner och institut har drabbats när det viktiga ömsesidiga förtroendet mellan aktörerna försvunnit.

En slutsats jag drar är att regler och tillsyn i allt högre grad måste bygga på gemensamma, internationellt utformade överenskommelser och riktlinjer. Därför är arbetet inom EU:s olika finansiella kommittéer för en stabilare, mindre riskbenägen och mer ansvarstagande finansiell sektor helt centralt. Regelverken är i hög grad gemensamma inom EU, och arbetet att harmonisera dem ytterligare fortskrider. Det står därtill klart att den finansiella regleringen måste ses i ett bredare internationellt perspektiv och att EU i högre grad måste samarbeta med andra internationella organisationer och parter.

Regeringen ger hög prioritet åt EU-arbetet och har höjt ambitionerna när det gäller Sveriges bidrag till processerna som formar den finansiella sektorns reglering och tillsyn. Här anser jag att det finns ett starkt intresse för Sverige att driva frågor om lämpliga principer för sunda ersättningssystem. Stabilitet och långsiktighet måste bättre genomsyra den interna styrningen och affärskulturen i den finansiella sektorn, inte bara i Europa utan också i andra delar av världen.

Regeringen har i samband med garanti- och kapitalstödsprogrammen ställt tydliga krav på de svenska instituten om begränsningar i ledande medarbetares löner och bonusar. Men krisen har också gett anledning för instituten, såväl i Sverige som internationellt, att själva se över sina ersättningsprogram. Jag ser det som en välkommen början till en långsiktig reformering av löne- och bonussystemen i finanssektorn.

Jag är samtidigt övertygad om att effektiva finansiella system i grunden måste bygga på privata företag och på mångfald. Under finanskrisen har stödåtgärder i flera länder lett till ett ökat statligt ägande. Även i Sverige har ett institut – Carnegie – temporärt fått övertas av staten för

*Svar på
interpellationer*

att undvika fallissemang och de spridningseffekter som då kan uppstå på de finansiella marknaderna. Det statliga ägandet har i samtliga fall bedömts vara nödvändigt för att upprätthålla finansiell stabilitet och för att ge möjlighet till nödvändiga omstruktureringar. När omständigheterna medger är avsikten dock att instituten ska återgå i privat ägo, vilket också skett med Carnegie.

Jag välkomnar en fördjupad samhällsdebatt särskilt i frågor om institutens ansvarstagande och affärskultur. Den debatten är redan här. Mot bakgrund av att de finansiella regelverken i allt högre grad måste bygga på gemensamma, internationella regler och utarbetas i en gemensam arbetsprocess ställer jag mig tveksam till att regeringen ska tillsätta en svensk finanskommission. Frågorna finns på bordet i EU och vidare internationellt men också i Sverige. Jag vill här erinra om att den så kallade Förtroendekommissionen redan 2004 i en bred analys och diskussion behandlade många av de frågor som nu aktualiseras.

Jag är förhoppningsfull, herr talman, om att den diskussion som startat både inom den finansiella sektorn och i olika reglerande internationella organ ska ge resultat de närmaste åren. Målet måste vara att lägga grunden till ökad långsiktighet och stabilitet i det finansiella systemet. De samhällsekonomiska vinsterna borde vara stora om det målet uppnås.

Anf. 34 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Du kan lita på mig, jag vet vad jag gör, jag är inte bankdirektör.

Så sjöng Tomas Ledin för ett femtontal år sedan, i kölvattnet på den förra bankkrisen i början av 90-talet. Historien upprepar sig, kan man säga, så Ledins gamla hit borde vara en favorit i repris.

Även om man inte kan lägga allt ansvar för dagens finanskris på bankdirektörerna är bankdirektörerna och deras löne- och anställningsförmåner en del av ett system som måste anses ha sett sitt bäst-föredatum passera. Bankdirektörerna, särskilt cheferna för de största bankerna, tillhör gräddan av den ekonomiska eliten i Sverige. Jag har inte hittat aktuella uppgifter om deras löner 2008 – de framgår vad jag kunnat se inte av bankernas bokslutskommunikéer – men enligt en sammanställning i LO:s rapport *Makteliten – mycket vill ha mer* varierade lönerna 2006 mellan 6 och 13 miljoner kronor om året. Det är 20–40 gånger så mycket som för en vanlig metallarbetare eller 30–60 gånger så mycket som för en lågavlönad kvinna i tjänstesektorn. Det är inte rimligt. Det är orimligt. Det är ett systemfel.

Visst kan jag förstå frestelsen. Om man läser storbankernas bokslutsredovisningar för 2008 ser man att vinsterna ligger mellan 11 och 35 miljarder och att det så kallade räntenettet har ökat med mellan 13 och 23 procent. Det är klart att några miljoner hit eller dit till bankdirektörer kan ses som en försumbar kostnad. Men våra storbanker är ju något slags privata oligopol i toppen av vårt ekonomiska system. De är kärnan i en samhällselig infrastruktur som enligt min åsikt måste stå under stark samhällselig kontroll och där staten även borde vara en stark aktör och ägare.

Man skulle kunna jämföra med statliga Vattenfall på energisidan. Det handlar också om en avgörande samhällselig infrastruktur. I det fallet verkar vi faktiskt också vara överens tvärsöver blockgränserna om värdet av statligt ägande.

Herr talman! Finanshandelsminister Mats Odell diskuterar frågan på en lägre och kanske mer konkret nivå. Han talar om brister i investerares riskbedömningar, ersättningssystem som bidragit till för högt risktagande med mera. Lösningen handlar enligt Odell om gemensamma, internationella regler, inom EU och globalt. Stabilitet och långsiktighet ska genomsyra affärskulturen. Det här tycker jag är bra saker som naturligtvis måste utvecklas.

Prot. 2008/09:79
27 februari

Mats Odell säger dock också att han är övertygad om att dessa finansiella system ”måste byggas på privata företag och på mångfald”. Där har vi inte samma åsikt. Tvärtom anser jag att ett statligt ägande skulle bidra till stabilitet inom den här sektorn.

Nya regler om transparens och tillsyn är väl bra. Men, Mats Odell, hur utforma sådana så att de verkligen täcker riskbenägenheten? Dagens system bygger på stora risktaganden, skuldsättning och värdepapper utan materiell bas. Hur ser finanshandelsministern på det? Till exempel fanns det drygt 80 miljarder euro i så kallade derivat i Nordeas balansräkning vid årsskiftet. Finanshandelsministern talar om långsiktighet, stabilitet och transparens, men dagens system innehåller många spekulativa, kort-siktiga och ogenomskinliga instrument. Det behövs mer. Varför inte helt enkelt förbjuda vissa finansinstrument, till exempel derivaten?

Anf. 35 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jag tror att Jacob Johnson och jag är överens på en punkt: Det kommer att bli en långtgående och djup etisk diskussion, i kölvattnet av den finansiella krisen, om orimliga ersättningar och bonusar inom finansiella institut. Sverige är härvidlag betydligt bättre än de flesta andra länder; det tror jag ändå att vi kan vara överens om. De verkliga excesserna på detta område har skett på annat håll än i Sverige.

Jag är dock helt oenig med Jacob Johnson på en annan punkt, nämligen att statlig styrning av banker skulle vara lösningen. Varför har vi den kris som vi har i dag? Det finns många förklaringar. En förklaring är att det fanns en politisk välvilja från Clintonadministrationen där staten gick ut och talade om för de halvstatliga bolåneinstituten Fannie Mae och Freddie Mac att de nu skulle frånga normala principer och låna ut pengar till människor som egentligen inte hade förutsättningar att få lån till bostäder.

Detta i kombination med en extrem lågräntepolitik under Alan Greenspans tid på Federal Reserve ledde till någonting som från början såg fantastiskt bra ut: Människor fick jobb. Det byggdes hus som aldrig förr. Människor flyttade från slumkvarter, mer eller mindre, in i nya bostäder. Allt var frid och fröjd. Den som inte var kreditvärdig skulle bli kreditvärdig när värdet på vederbörandes hus hade ökat, som det hade gjort hittills. Då kanske man skulle få låna ännu mer pengar för att också kunna köpa en bil.

Det fungerade till den dag när värdet på fastigheterna började sjunka. Statliga ingripanden av den karaktär som jag tycker att Jacob Johnson är inne på, nämligen att staten skulle kunna ändra på fundamentala principer och låna ut åt olika håll på ett sätt som skulle innebära att den traditionella lagstiftning som vi har på bankområdet och de principer som gäller i en öppen ekonomi skulle sättas ur funktion, tror jag leder helt fel.

Frågan är vad vi ska göra på hemmaplan och vad som ska ske på europeisk nivå. Jag var i Bryssel i går och träffade kommissionären Charlie Mc Creevy och diskuterade hur vi ska förbättra tillsynen över de finansiella instituten. Det är en väldigt viktig sak. Vi var överens om att det ska ske ett arbete inom kommissionen – det är redan ett arbete i gång – för att ta fram riktlinjer för den här typen av ersättningar.

Jag tror att vi skulle behöva en europeisk värdekommission som får fram ett regelverk, en code of conduct, som skulle kunna gälla inom hela Europeiska unionen. Det tror jag är en bättre väg än att vi själva gör något enbart på hemmaplan.

Anf. 36 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Jag kan instämma i att vi är överens om behovet av en långtgående etisk diskussion och kanske en europeisk värdekommission.

Jag tror, som sagt, att det behövs rejälare tag än vissa smärre justeringar av dagens regelsystem, vilket jag tycker att Mats Odell talar om.

Vi kanske är så bundna av EU att vår egen handlingsfrihet att justera systemet är begränsad.

I vårt grannland Norge, som inte är en del av EU, har regeringen genomfört regleringar som till exempel innebär att så kallade sammansatta produkter inte får säljas till icke professionella kunder. Det har resulterat i att försäljningen av dessa finansiella produkter har upphört.

Vidare diskuteras just nu i norska Stortinget ett förslag om att förbjuda att personer som säljer olika typer av finansiella produkter kallar sig för rådgivare för att tydliggöra för allmänheten att man inte har dubbla roller.

Kanske dessa norska exempel är något för Sverige att ta med i en diskussion.

I min interpellation frågar jag också hur finanshandelsministern ställer sig till att tillsätta en bred finanskommision för att studera finanssystemet och föreslå ändringar. Det är förvisso en ganska komplicerad historia som kräver mycket eftertanke.

Vi tycker därför att det vore bra med en sådan kommission. Den skulle vara bred och ha representanter från politiska partier, arbetsmarknadens parter och forskare för att på djupet diskutera och föreslå åtgärder.

Mats Odell avvisar det bland annat med hänvisning till den så kallade Förtroendekommissionen som tillsattes efter den förra bankkrisen. Den lämnade sin analys 2004.

Jag har roat mig med att se vad Erik Åsbrink som var ordförande sade i samband med presentationen av analysen. Han sade att avarter i vissa företag på vissa marknader, främst olämpliga ersättningar, har tårt på förtroendet. Vidare sade han: Vi vill minska riskerna för beteenden som kan skada hela samhällsekonomin. Utöver självreglering föreslås en kombination av skärpt lagstiftning, förbättrad tillsyn och effektivare sanktioner med mera.

Det låter ganska välbekant; det var 2004.

Trots resultaten från Förtroendekommissionen 2004 står vi här igen, och antagligen är läget etter värre.

Mats Odell avvisar vårt förslag om en finanskommision med hänvisning till en globaliserad ekonomi. Det kan ligga något i det. Visst måste vi samarbeta internationellt i EU och globalt, men det behöver inte stå i motsättning till en nationell finanskommision.

Det är ju, som många säger, ett extraordinärt läge. Mats Odells kollega, finansminister Borg, beskriver läget ganska drastiskt som vargavinter, nationellt nödläge med mera.

Är det inte en sådan situation, finanshandelsministern, att man ska försöka skapa en nationell uppslutning och diskussion om de här svåra och viktiga frågorna? Värderingarna måste också finnas med, precis som Mats Odell sade. Vi kan inte ha system, inklusive ersättningssystem, som gör att cheferna på samhällsrelaterade institutioner har löner som kanske är 50–60 gånger högre än vanliga människors. Det urgröper ju förtroendet för den centrala samhällsstrukturen.

Det är ett nationellt nödläge; jag kan nästan instämma i det. Det kräver extraordinära åtgärder.

Anf. 37 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jacob Johnson vill att vi ska hantera det här på hemma-plan. Jag tror att det är viktigt att vi gör det, men det är helt centralt att det sker en uppstramning globalt.

Det vi framför allt påverkar är ju det europeiska regelverket. Som ordförande i Europeiska unionen under andra halvåret i år kommer Sverige att representera EU också i exempelvis G 20-kretsen, så vi har naturligtvis chans att påverka även utanför Europeiska unionen.

Krisen har inte uppstått i Sverige, till skillnad från förra gången. Det är en global kris. Det är en förtroendekris. Jag tror att Jacob Johnson och jag är rörande överens om det. Det är en etisk kris egentligen. Förtroendet mellan aktörerna är borta. Det har fått den här förlamande effekten. Vi måste se till att förtroendet kan återupprättas så att det blir en etisk code of conduct, som detta kallas.

Jag är övertygad om att vi i första hand ska hantera detta på europeisk nivå. Jag vet inte vad Jacob Johnson och hans parti anser om detta, om Sverige ska lämna det europeiska samarbetet. Det har i alla fall tidigare varit Vänsterpartiets modell. Hur ska vi då ha inflytande över de här processerna?

Jacob Johnson är inne på farliga vägar när han vill förbjuda derivat. Derivat är ju ett sätt att hantera risker som rätt använt minskar sårbarheten i systemet. Visst finns det de som missbrukar derivatinstrumentet, men jag vågar ändå säga att den viktigaste komponenten i detta är en bättre riskhantering.

Om vi tittar på säkerhetsåtgärder tror jag att det handlar om kapitaltäckningen, det vill säga att det finns kapital som motsvarar de risker som tas inom banksystemet. I en sådan här djup lågkonjunktur ökar risker med kunder som hittills har varit stabila och långsiktiga. När orderin-gången minskar kan även ett stabilt företag plötsligt bli en större risk för en bank. Därför behövs det mer kapital.

Staten har nu sagt att för sunda och solida banker som plötsligt har för lite kapital för att kunna låna ut till sunda svenska företag finns nu möjlighet att söka ett kapitaltillskott från staten. De får inte det som en gåva. De får betala ränta på detta. Om det är i form av så kallat hybridkapital är räntan omkring 10 procent. Staten lånar pengar för mellan 2 och 3 procent. Det är alltså en god affär för skattebetalarna.

Om värdet på banken ökar när krisen är över ska skattebetalarna vara med på uppgången och få del av värdetillväxten på precis samma sätt som aktieägarna i banken i fråga.

Det gäller att värna skattebetalarnas och den offentliga sidans intressen när vi arbetar med den här typen av aktioner för att stabilisera de finansiella marknaderna. Det hoppas jag att Jacob Johnson uppskattar.

Prot. 2008/09:79
27 februari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 38 JACOB JOHNSON (v):

Herr talman! Mats Odell utvecklar sin syn på att den här frågan framför allt ska hanteras på internationell nivå och kanske särskilt på europeisk nivå.

Vänsterpartiet är ett internationalistiskt parti. Även om vi har stora invändningar mot Europeiska unionen och anser att Sverige på sikt bör lämna den, är det en internationell fråga. Vi stöder naturligtvis att de här frågorna diskuteras mycket inom EU.

Den svenska demokratin har trots allt sina djupaste rötter i Sverige, till exempel här i riksdagen. Här har vi ett valdeltagande på 80–90 procent ibland. Valdeltagandet i EU-valet är tyvärr kanske bara 40 procent.

De här sakerna står inte mot varandra, och det är så stora övergripande frågor som nu diskuteras. Världen befinner sig inte bara i en finanskris utan också i en klimatkris. I båda dessa kriser har vi, menar jag, nått en gräns för dagens kortsiktiga marknadskapitalister. Det finns inga nya stora marknader som kan öppnas för exploatering av dagens kapitalism.

Vi måste inse att vi bara har en jord, och den måste vi förvalta gemensamt. Det är en insikt som på allvar måste sjunka in hos världens ledare, och det demokratiska systemet måste skaffa sig sådana styrmedel att bankerna verkligen är med och tar sitt samhällsansvar. Där tror jag, som jag sagt tidigare, i motsats till Mats Odell – vi ska naturligtvis inte ha en oansvarig statlig styrning, vi ska inte låna ut pengar på ett oansvarigt sätt – att ett statligt ägande och en stark och tydlig reglering kan vara ett sätt att få ordning på detta. Låt oss diskutera gemensamt hur vi ska göra i en internationell finanskommision.

Anf. 39 Statsrådet MATS ODELL (kd):

Herr talman! Jacob Johnson har fortfarande en väldigt stark tro på statligt företagande. Jag vet inte vad han tänker på egentligen när vi har sett att välfärden ökat utan statligt företagande. Jag skulle säga tvärtom att de länder där man har prövat den principen har knappast framstått som de välfärdsmonster som vi skulle vilja se. Även ett sådant land som Sverige har viss erfarenhet av statligt företagande. Varvskrisen är ett exempel där staten ändå gör kortsiktiga saker som föröder de gemensamma resurserna.

Jag tror att principen är att företag drivs bäst av entreprenörer av kött och blod som har satsat egna pengar, att de inte använder skattepengar för att driva konkurrensutsatt näringsverksamhet. Där skiljer vi oss åt, och jag respekterar det.

Beträffande ersättningssystem vill jag understryka att regeringen har ställt upp väldigt tuffa krav för bankernas ledande befattningshavare om de vill vara med i de olika program som vi har satt upp för stöd till banker i krisen. Det handlar om stopp för bonus, stopp för rörliga ersättningar till de ledande personerna inom koncernerna. Det handlar om att inte höja styrelsearvodet, och avgångsvederlagen ska följa samma principer

som vid statligt ägda företag. Staten har visat på en väg att ta ansvar i de frågor som Jacob Johnson tar upp.

Sedan är vi helt överens om förvaltar­skapstanken, som är oerhört central, inte bara när det gäller hur politiken läggs upp utan också när det gäller hur vi betar oss som individer och företagare. Den är helt central, och där är vi helt överens.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2008/09:349 om upp­rustning av Tjustbanan

Anf. 40 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Krister Örn­fjäder har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att nödvändiga investeringar ska kunna göras på Tjustbanan.

Den tidigare regeringen avsatte endast 250 miljoner kronor i gällande banhållningsplan för investeringar på Tjustbanan mellan Linköping och Åtvidaberg. Dessutom gavs Banverket i uppdrag att utreda förutsätt­ningarna för att upprusta delen mellan Åtvidaberg och Västervik. I Ban­verkets redovisning från juni 2006 kan vi se att kostnaden för att upprusta Tjustbanan ligger på 3,6 miljarder kronor. Därför anser Banverket det inte som meningsfullt att investera ett så litet belopp som 250 miljoner kronor som den förra regeringen beslutade om.

I slutet av september presenterade regeringen infrastrukturproposi­tionen *Framtidens resor och transporter*. I den avsätts 417 miljarder kro­nor för infrastrukturåtgärder under perioden 2010–2021. Riksdagen fat­tade beslut om ramarna i december 2008, och därefter inleddes arbetet med åtgärdsplaneringen. I detta skede ska trafikverken, länsstyrelser och regioner utifrån de ekonomiska ramarna ge förslag till åtgärder för att uppnå de av riksdagen fastställda transportpolitiska målen. Projekt som finns i gällande banhållningsplan kommer också att omprövas. Regering­en beslutar sedan vilka konkreta åtgärder som ska ingå i respektive planer.

Det är min fasta övertygelse att vi får en mer effektiv användning av statens medel genom denna sammanhållna process med regional delaktighet och regionala prioriteringar, jämfört med om vi hade haft en ordning där regeringen fattade separata beslut för varje större väg och järnväg i landet.

Därför vill jag inte föregripa beredningsprocessen och uttala mig om enskilda objekt eller satsningar.

Anf. 41 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Tack för svaret! Trots svaret är jag djupt orolig. Strax före jul fattade riksdagen beslut om framtidens resor och transporter. Det står att en fungerande infrastruktur är en grundförutsättning för att bedriva företagsverksamhet och åstadkomma långsiktigt hållbar tillväxt i alla delar av landet. Regioners möjlighet att behålla och locka till sig företag är beroende av att det finns fungerande transporter och kommunikationer.

Det är precis det som den här interpellationen handlar om. Jag har sagt att det behövs en successiv upprustning och modernisering av järnvägsnätet i sydöstra Sverige för såväl gods- som persontrafik där behovet av infrastruktursatsningar är stort. Moderna och snabba järnvägstransporter är nödvändiga i de norra delarna av Kalmar län. Behovet av att för stora arbetsmarknadsregionen och möjligheterna att studera kan tillgodoses bara genom en väl utvecklad järnvägstrafik. Tjustbanan behöver moderniseras för att öka tillgängligheten samtidigt som behovet av gods- transporter på järnväg kan tillgodoses.

Fram till den 31 december 2008 fanns det 250 miljoner kronor avsatta i Banverkets budget för att påbörja moderniseringen av Tjustbanan. Nu finns inte Tjustbanan med i regeringens infrastrukturplanering. Det finns inga medel avsatta för att upprusta banan. Nya tåg har dock köpts in för Tjustbanan. Dessa ser nu ut att inte kunna användas fullt ut, och driftstörningarna är stora – och då menar jag stora.

Tågen mellan Västervik och Linköping är alltför ofta inställda. För resenärerna medför det stor oro och osäkerhet. Tjustbanan är en viktig länk för de personer som arbetspendlar eller studerar, och det är en förutsättning för att Västerviks kommun inte ska vara en egen arbetsmarknadsregion.

Ministern har nu sagt man har tagit bort de här 250 miljonerna och hänvisar till att behovet egentligen är 3,6 miljarder. Då är det två delvis olika saker man pratar om. De 250 miljonerna var i första hand till för att man skulle börja med förbättringen av banan mellan Linköping och Åtvidaberg, medan de 3,6 miljarder som ministern använder som argument var till för att man skulle bygga om järnvägen från Västervik till Linköping, alltså en fördubbling.

Vi pratar alltså om två olika saker. Min fråga är: När det ändå fanns 250 miljoner avsatta, skulle man inte ha kunnat börja använda dessa 250 miljoner för att sätta i gång moderniseringen och startat som det var tänkt från Linköping och söderut? Då hade man åtminstone kunnat förbättra en del av bansträckningen. Nu när man tagit bort dessa pengar händer det ju ”ingenting” – ja, det händer saker, men moderniseringen av banan har uteblivit.

Jag ser det som någon form av ambitionsmarkering, precis som regeringen har gjort i fråga om bansträckningen mellan Emmaboda och Karlskrona. Man avsatte 50 miljoner för att sedan återkomma med förhoppningsvis de ytterligare 800 miljoner som det går åt för att ordna till den bandelen. Man skulle ha kunnat resonera precis på samma sätt när det gäller sträckan Linköping–Västervik.

Anf. 42 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Det är inte första gången som Krister Örnfjäder och jag diskuterar Tjustbanan. Men jag vill påstå att det inom järnvägsinfrastrukturen har hänt ganska mycket under den senare tiden.

Med de insatser som nu ligger, framför allt närtidssatsningar, visar vi på regeringens ambitioner att skapa bra järnvägsinfrastruktur i alla delar av landet. Inte desto mindre gör Banverket, i det här sammanhanget, och Vägverket, när det gäller vägar, samhällsekonomiska kalkyler utifrån vad man prioriterar att de avsatta pengarna ska användas till.

Jag vill återkomma till de 250 miljonerna som vi har diskuterat tidigare. I Banverkets eget underlag säger man att de 250 miljonerna gjorde det inte värdefullt att ens påbörja det fördjupade arbete som den tidigare, socialdemokratiska regeringen efterlyste, eftersom det skulle krävas så stora investeringar. Utifrån syftet att konkurrera med vägtransporter gör Banverket bedömningen att restiden med tåg Västervik–Linköping inte bör vara längre än 45 minuter. Banverket tycker att de 250 miljonerna inte hade gjort det lönt att påbörja ens en mindre underhållsåtgärd.

Jag är precis som Krister Örnfjäder intresserad av att ha en modern järnvägsinfrastruktur i alla delar av landet. Därmed fick Banverket återigen ett uppföljningsuppdrag att identifiera de lågtrafikerade banorna. Jag fick då motsvarande svar under förra halvåret, att Tjustbanan inte är samhällsekonomiskt motiverad. Men det som nu har inträffat är, precis som Krister Örnfjäder hänvisar till, att man har utvecklat dubbelturerna. Man har också utvecklat helgtrafiken på ett sätt som man enligt Banverkets tidigare underlag och analyser inte har haft möjlighet till.

Dagens svar är att Banverket självt har sagt att man i och med de här förändringarna behöver göra en mer detaljerad utredning med anledning av att man inte nu kan se Tjustbanan som en lågtrafikerad bana.

Anf. 43 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Banverket ser då inte de 250 miljonerna som värdefulla, men vi som bor längs den här banan ser varje krona som kan investeras i den som värdefull. Vi ser att de kommer att kunna få en väldigt stor betydelse för banans utveckling.

Regeringen själv har sagt att man gör en historisk satsning på infrastrukturen. Jag håller inte riktigt med om det. Men om vi nu säger att det är på det sättet, hur har man då kunnat missa att se behoven av investeringar i Kalmar län och sydöstra Sverige? Jag vet och ministern själv vet – det är inte första gången vi pratar om det här, och jag är inte den enda som har fört upp frågan – att det är många som har varit på besök i riksdagen och på ministeriet och då berättat hur det ligger till. Det gör att den tillgängliga informationen finns. Men vad man har missat, tycker jag, är att Östersjöregionen är ett av Europas starkaste tillväxtområden. Jag tycker också att man har missat satsningen på infrastruktur just i sydöstra Sverige, som skulle kunna vara en satsning på ekonomisk tillväxt och utveckling i hela landet.

Regeringen har själv satt upp övergripande mål som har preciserats i följande sex delmål: Hög transportkvalitet, tillgängligt transportsystem, säker trafik, god miljö, regional utveckling och ett jämställt transportsystem. Ändå har man inte lyckats få med Tjustbanan och Stångådalsbanan i ett sådant resonemang, och det tycker jag är lite konstigt. De borde finnas med, precis som många andra banor finns med, när man för den här typen av grundläggande resonemang.

Jag är fullt införstådd med hur man många gånger resonerar utifrån Banverkets perspektiv, men Banverkets perspektiv och politikernas perspektiv behöver inte alltid vara detsamma. Vi kan som politiker lägga in andra delar i vårt resonemang som man kanske inte från – ursäkt uttrycket – tjänstemannahåll känner att man har mandat för. Vi kan alltså göra andra överväganden. Och regeringen kan peka med hela handen och

säga: Här ser vi att någonting håller på att hända, och det måste vi göra någonting åt. Men om en sådan situation uppstår måste det finnas ett genuint intresse för att få till en sådan utveckling. Och jag förutsätter att det finns ett sådant intresse från regeringens sida.

För ett och ett halvt år sedan stod jag i den här kammaren i en interpellationsdebatt med näringsministern. Jag tog då upp problematiken med att Nutek hade konstaterat att Västerviks kommun och Gotlands kommun var de enda två kommuner i södra Sverige som var egna arbetsmarknadsregioner. Gotland har särskilda problem på grund av att det ligger där det ligger och att det är så mycket vatten mellan ön och fastlandet. Så är det inte med Västerviks kommun, men problemet är precis likadant i alla fall. Då frågade jag näringsministern: Hur ska vi lösa det problemet? Svaret från henne blev: Tågtrafik. Då måste vi också kunna leverera och se till att vi åstadkommer tågtrafiken.

Anf. 44 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Krister Örnfjäders önskan är att regeringen ska blicka österut och se utvecklingspotentialen i Östersjön. Då hoppas jag verkligen att Krister Örnfjäder är medveten om att det nu görs investeringar i helt andra riktningar än de som den tidigare regeringen prioriterade med mycket tydligt fokus på den väst-östliga riktningen.

Krister Örnfjäder kommer in på att regeringen ska fatta självständiga beslut i förhållande till Banverket. Men om Socialdemokraterna under de tolv år som de hade på sig hade prioriterat drift och underhåll hade Tjustbanan inte hamnat i ett behov av 3,6 miljarder. Det valde man bort genom att man inte använde pengarna till drift och underhåll. Man gjorde ekonomiska och samhällsekonomiska värderingar och kanske satsade på stambanan i stället för på en lågtrafikerad bana.

De samhällsekonomiska faktorerna bygger också på hur effektivt man kan få ut ytterligare effekter av en åtgärd. Emmabodabanan är ett typiskt exempel, och jag kan ifrågasätta varför den tidigare regeringen inte prioriterade den. Den har en oerhört stor samhällsekonomisk effekt. Det är oerhört intressant att använda en krona i investering, för man får så mycket mer tillbaka. Och det är precis det som regeringen har valt att göra.

Vi har blickarna på nya saker och gör omvärldsanalyser, men vi tar också till oss samhällsekonomiska faktorer. Men vi stannar inte därvid. Det är också viktigt att göra analyser utifrån att omvärlden och våra resebeteenden förändras. Det påverkar naturligtvis viljan att ta tåget även om det inte går absolut snabbast, vilket Banverket anser måste vara en av faktorerna för att kunna konkurrera. På grund av ändrat trafikutbud, vilket naturligtvis bygger på att människor har börjat resa på ett annat sätt, bedömer Banverket att det här behöver utredas ytterligare.

Nu pågår ett mycket tydligt arbete ute i regionerna. Det beror på att inriktningen på infrastrukturpropositionen och riksdagens beslut är att skapa bra förutsättningar för att till exempel kunna möta konjunktursvängningar med en bättre arbetsmarknadsregion. Västervik befinner sig i den situation som Krister Örnfjäder beskrev, men det innebär inte att Västervik själv ska kämpa för att arbetsmarknadsregionen ska bli större. Västervik ingår i en region; man klarar aldrig av att ensam skapa en större arbetsmarknadsregion.

I detta ligger ett stort medansvar vad gäller att göra rätt prioriteringar för att hitta de samverkansformer som behövs för att väg, järnväg och flyg ska fungera tillsammans och det ska bli smidigt för människor att ta sig hemifrån till arbetsplatsen och åter. Det arbetet pågår ute i regionerna och är, som jag ser det, oerhört viktigt. Det är nämligen då man kan göra regionerna rundare och större.

Anf. 45 KRISTER ÖRNFJÄDER (s):

Herr talman! Jag kan hålla med om mycket av det som ministern säger, men jag vill att det också ska levereras så att vi kan åstadkomma de resultat som vi tydligen är överens om.

När man tar bort de 250 miljonerna och hänvisar till att det kommer att kosta mycket mer är det inte någon bra signal. Det är ett för vår del av landet negativt resultat. Det sades att det inte skett några satsningar under de senaste tolv åren. Det är faktiskt värre än så. Den järnväg som går till Västervik har man inte gjort något vettigt med sedan 60-talet när den byggdes om från smalspår till bredspår. Så illa är det! Det har passerat många regeringar, och jag har fört precis samma resonemang gentemot tidigare infrastrukturministrar tillhörande mitt eget parti.

Det tog sex år, vad jag känner till, att över huvud taget få upp banan på dagordningen – från 1994 till 2000. Det tog ytterligare två år att få fram de 250 miljonerna. Därefter tog det ännu ett år att – i samband med Electroluxnedläggningen – få den tidigarelagd, från 2011 till 2008. Men sedan tog ni bort pengarna! Det tycker jag inte är någon bra utveckling för Västerviks kommun.

Jag ställer, som sagt, upp på mycket av det som ministern sagt, och jag skulle vilja komma med ett erbjudande. När vi har den situation vi har i Västerviks kommun vad gäller banan – vi har ju Västerviks och Åtvidabergs kommuner i första hand, och även Linköpings till viss del – upplever jag att den information vi har och det behov vi ger uttryck för inte når fram. Jag vill därför bjuda in ministern att besöka oss, åka banan och lyssna på argumenten och den diskussion som pågår om de behov som finns. På det sättet kan de som berörs av detta känna att ärendet verkligen landar hos den person som har huvudansvaret i stället för att fastna någonstans på vägen.

Anf. 46 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag vill ge en beskrivning av läget så att Krister Örnfjäder inser att regeringen med mycket tydliga ambitioner har satsat på järnväg och järnvägsinfrastruktur. Det gäller många banor liknande Tjustbanan, som kräver drift och underhåll. Vi har tillfört ytterligare 35 procent av drifts- och underhållsanslaget i syfte att komma i kapp så att banorna inte slits ytterligare. Jag är mycket orolig för att det ska ske.

Krister Örnfjäder har fokus på Tjustbanan, men jag ser också många andra banor runt om i landet som är i en motsvarande situation. Det beror ofta på att det är fråga om en bana som även är slutstation. De har inte prioriterats för att man inte tänkt eller agerat utifrån insikten att banan är en del av en arbetsmarknadsregion. Jag vet vilka oerhörda summor som behövs.

Jag har gett ett mycket tydligt redskap då jag vet att man regionalt och lokalt har möjligheter att prata ihop sig och göra rätt prioriteringar

just för att stärka företagandet och möjligheterna för arbetsmarknadsregionerna att bli större, allt i syfte att minska konjunkturkänsligheten. Det arbetet pågår nu.

Som svar på inbjudan vill jag säga att jag har information från framför allt Krister Örnfjäder, och jag har också träffat representanter som på ett tidigt stadium, innan infrastrukturpropositionen lades fram, informerade mig. Jag har dessutom åkt banan, även om jag inte gjort det under denna mandatperiod. På så sätt är jag alltså mycket välinformerad om läget.

Inte desto mindre fortsätter arbetet med att hitta en bra järnvägsinfrastruktur så att det ska fungera med större arbetsmarknadsregioner.

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2008/09:FPM85 Östliga partnerskapet *KOM(2008)823* till utrikesutskottet

2008/09:FPM86 Nytt stödprogram till film (Media Mundus) *KOM(2008)892* till kulturutskottet

8 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2008/09:135 till civilutskottet

Motioner
2008/09:Ub19–Ub22 till utbildningsutskottet
2008/09:Fi19 till finansutskottet

9 § Bordläggning och beslut om motionsrätt

Anmäldes och bordlades
Proposition
2008/09:126 Statens stöd till idrotten

Redogörelse
2008/09:RS2 Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2008

Kammaren biföll talmannens förslag att motioner fick väckas på denna redogörelse.

10 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 27 februari

2008/09:371 Arbete mot antibiotikaresistens på global nivå

av *Göran Lindblad* (m)
till statsrådet *Gunilla Carlsson* (m)

2008/09:372 Klimatinformation

av *Per Bolund* (mp)
till miljöminister *Andreas Carlgren* (c)

2008/09:373 Skattefusk, svartjobb och taxinäringen

av *Raimo Pärssinen* (s)
till finansminister *Anders Borg* (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 10 mars.

11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 26 februari

2008/09:672 Södertörnspoliserna

av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2008/09:673 Poliser och civilanställda

av *Thomas Bodström* (s)
till justitieminister *Beatrice Ask* (m)

2008/09:674 Hjälptill småspararna att utkräva ekonomiskt ansvar

av *Monica Green* (s)
till statsrådet *Mats Odell* (kd)

2008/09:675 Geografisk spridning av våra svenska travbanor

av *Désirée Liljevall* (s)
till kulturminister *Lena Adelsohn Liljeroth* (m)

2008/09:676 Åtgärder för att stödja kommunerna

av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet *Mats Odell* (kd)

2008/09:677 Initiativ kring transport och logistik

av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet *Åsa Torstensson* (c)

den 27 februari

2008/09:678 Självstyrelse för kristna i Irak

av *Aleksander Gabelic* (s)
till utrikesminister *Carl Bildt* (m)

2008/09:679 Frigivande av jämställdhetsaktivist i Iran

av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:680 Bättre möjligheter till skadestånd och brottsofferersättning

av *Lennart Sacrédeus* (kd)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:681 Allsidighet och saklighet i skolan

av *Mats Gerdau* (m)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2008/09:682 Konsekvenser av avskaffandet av kårobligatoriet

av *Phia Andersson* (s)
till statsrådet Lars Leijonborg (fp)

2008/09:683 Trafikskadeersättning till barn

av *Ronny Olander* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:684 Konsumtion och klimat

av *Per Bolund* (mp)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

2008/09:685 Förenklad momshantering

av *Marie Engström* (v)
till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:686 Palestinsk samlingsregering

av *Peter Hultqvist* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

**2008/09:687 Utvärdering av kapitalåterflödet genom förmögenhets-
skattens slopande**

av *Hans Olsson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 10 mars.

12 § Anmälan om skriftligt svar på fråga

Anmäldes att skriftligt svar på följande fråga inkommit

den 27 februari

2008/09:652 Offentliga sektorn i lågkonjunktur

av *Carin Runeson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

Svaret redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 10 mars.

Prot. 2008/09:79
27 februari

13 § Kammaren åtskildes kl. 11.55.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 4 §
anf. 29 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Särskild debatt om kommunernas ekonomi.....	1
Anf. 1 Statsrådet MATS ODELL (kd)	1
Anf. 2 THOMAS ÖSTROS (s).....	2
Anf. 3 ANNA LILLIEHÖÖK (m).....	4
Anf. 4 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	5
Anf. 5 GUNNAR ANDRÉN (fp)	7
Anf. 6 ULLA ANDERSSON (v).....	8
Anf. 7 MATS PERTOFT (mp).....	10
Anf. 8 Statsrådet MATS ODELL (kd)	11
Anf. 9 THOMAS ÖSTROS (s).....	13
Anf. 10 ANNA LILLIEHÖÖK (m).....	14
Anf. 11 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	14
Anf. 12 GUNNAR ANDRÉN (fp)	15
Anf. 13 ULLA ANDERSSON (v).....	16
Anf. 14 MATS PERTOFT (mp).....	18
Anf. 15 Statsrådet MATS ODELL (kd)	18
Anf. 16 THOMAS ÖSTROS (s).....	19
Anf. 17 ANNA LILLIEHÖÖK (m).....	20
Anf. 18 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	20
Anf. 19 GUNNAR ANDRÉN (fp)	21
Anf. 20 ULLA ANDERSSON (v).....	21
Anf. 21 MATS PERTOFT (mp).....	22
2 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen	22
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	23
4 § Svar på interpellationerna 2008/09:288 och 318 om näringslivskris i Norrlands inland.....	23
Anf. 22 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	23
Anf. 23 LARS U GRANBERG (s).....	25
Anf. 24 ANDRE VICE TALMANNEN.....	26
Anf. 25 ROLAND BÄCKMAN (s).....	26
Anf. 26 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	27
Anf. 27 LARS U GRANBERG (s).....	28
Anf. 28 ROLAND BÄCKMAN (s).....	29
Anf. 29 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	30
Anf. 30 LARS U GRANBERG (s).....	31
Anf. 31 ROLAND BÄCKMAN (s).....	31
Anf. 32 Näringsminister MAUD OLOFSSON (c)	32
5 § Svar på interpellation 2008/09:315 om bankernas och övriga finansinstituts samhällsansvar	32
Anf. 33 Statsrådet MATS ODELL (kd)	32
Anf. 34 JACOB JOHNSON (v)	34
Anf. 35 Statsrådet MATS ODELL (kd)	35
Anf. 36 JACOB JOHNSON (v)	36
Anf. 37 Statsrådet MATS ODELL (kd)	37
Anf. 38 JACOB JOHNSON (v)	38

Anf. 39 Statsrådet MATS ODELL (kd)	38
6 § Svar på interpellation 2008/09:349 om upprustning av Tjustbanan	39
Anf. 40 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	39
Anf. 41 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	39
Anf. 42 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	40
Anf. 43 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	41
Anf. 44 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	42
Anf. 45 KRISTER ÖRNFJÄDER (s).....	43
Anf. 46 Statsrådet ÅSA TORSTENSSON (c)	43
7 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	44
8 § Hänvisning av ärenden till utskott	44
9 § Bordläggning och beslut om motionsrätt	44
10 § Anmälan om interpellationer	45
11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	45
12 § Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	46
13 § Kammaren åtskildes kl. 11.55.	47